

יד מהרש"א
מסכת פסחים
אור לארבעה עשר
חלק ד'
דף טז. עד דף כא.

Last Revised November 13, 2007

© Yechezkel Folger 2007

דף טז ע"א.....	3
סוגיא דמשקין בית מטבחה.....	3
גמ' מי אמר שמואל כו'.....	3
רש"י ד"ה ותלושין מי מכשרי.....	7
דף טז:.....	9
רש"י ד"ה הורצה.....	9
דף יז.....	10
תד"ה רביעי בקדש.....	10
רש"י ד"ה וללוי.....	17
דף יז:.....	22
גמ' והא ר' שמעון.....	22
דף יח.....	25
סוגיא דר' עקיבא ור' יוסי.....	25
רש"י ד"ה ואי ס"ד ותד"ה לא מצינו ותד"ה רבינא.....	25
תד"ה ומה כלי.....	28
דף יח:.....	32
תד"ה ולא מק"ו קאתי.....	32
תד"ה דיו.....	36
רש"י ד"ה יטמא דרישא וד"ה משקה שמטמא אוכל ותד"ה וכי תימא.....	38
גמרא רש"י ותוספות ומה מחוסר כפורים ותד"ה למדנו.....	42
דף יט.....	49
רש"י ד"ה אמר לי', חלק א'.....	49
רש"י ד"ה אמר לי', חלק ב'.....	51
רש"י ד"ה אמר לי', חלק ג'.....	54
רש"י ד"ה אמר לי', חלק ד'.....	56
תד"ה וניתני.....	58
תד"ה לא לישתמיט חלק א' ותד"ה אלמא.....	59
תד"ה לא לישתמיט חלק ב'.....	61
סוגיא דטומאת ידים וטומאת כלים.....	62
תד"ה שאין טומאת ידים במקדש.....	62
דף יט:.....	63
גמרא האי מחט מאי עבידתי'.....	63
תד"ה ונימא, חלק א'.....	65
תד"ה ונימא, חלק ב', ותד"ה תרוייהו.....	67
דף כ.....	71
רש"י ד"ה שרץ מטמא.....	71
תד"ה לא דיין שהן דכין.....	73
דף כ:.....	76
גמ' ר' אליעזר רמי תרומה אתרומה ומשני.....	76
דף כא.....	79
רש"י ד"ה אין הכרעת.....	79

דף טז ע"א

סוגיא דמשקין בית מטבחיא

גמ' מי אמר שמואל כו'

- 1) ברייתא
 - a) ר' יוסי בן יועזר איש צרידה says that משקין בית מטבחיא "דכן"
 - i) מקדש are not מטמא in the מקדש
 - (1) because it's only דרבנן that משקין are מטמא outside of the מקדש
 - (2) And the רבנן made no גזירה in the מקדש
 - ii) But משקין do become טמא in the מקדש
 - (1) Because they are דאורייתא טומאה
 - b) רב says that דכן means "דכן ממש"
 - i) in the sense that
 - (1) not only are משקין not מטמא in the מקדש
 - (2) they also do not become טמא in the מקדש
 - ii) because רב disagrees with שמואל and says that even by קבלת טומאה משקין is also only דרבנן
 - c) The disagreement between רב and שמואל depends on their understanding of this פסוק (ויקרא יא' לד')
 - (1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא
 - (2) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא
 - ii) Note that יטמא appears in this פסוק twice
 - iii) For שמואל
 - (1) One "יטמא" refers to משקין
 - (2) he interprets יטמא with its קרי of שוא and not with its כתיב of צירי to teach that משקין become טמא but aren't מטמא
 - iv) For רב
 - (1) Neither יטמא refers to משקין at all
 - (2) Instead both refer to מכל האוכל at the beginning of the פסוק

- (3) And teach that אוכלין can become טמא only when they are הוכשר with
- (a) Either מים as taught by the first יטמא
 - (b) Or other משקין as taught by the second יטמא
- d) קשיא
- i) Refer to the פסוק for בשר קדש
 - (1) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל
 - ii) This פסוק teaches that everything that is מקבל טומאה דאורייתא is בקדש מטמא
 - iii) So if for שמואל
 - (1) משקין מקבלי טומאה דאורייתא
 - (2) Why מטמא דכן and not במקדש
- e) תירוץ
- i) since for שמואל
 - (1) if there were no פסוק of יגע והבשר אשר יגע
 - (2) משקין
 - (a) although they could become טמא
 - (b) could never be מטמא
 - ii) we don't consider משקין to be "טמא" within the meaning of that פסוק
- f) and here's proof
- i) רביעי become טמא to the level of רביעי קדשים
 - ii) and despite the פסוק of יגע והבשר אשר יגע
 - (1) חמישי that touches a רביעי doesn't become a בשר
 - iii) it must be that a רביעי is not considered "טמא"
 - iv) within the meaning of that פסוק
- g) קשיא
- i) what's the proof from רביעי
 - ii) קל וחומר רביעי by רביעי because we derive רביעי by רביעי (see page 44) and it's never called טמא in a פסוק
 - iii) But משקין are called טמא in פסוק לד' according to שמואל and יגע והבשר אשר יגע should apply
- 3) מהרש"א part 1
- a) קשיא
- i) Maybe for שמואל the reason that משקין are מקבלי טומאה isn't based on יטמא in פסוק לד'

- ii) But on the לימוד proposed by יוסף מירושלים in רבינו יוסי לטעמי' at תד"ה ר' יוסי לטעמי' :
- (1) הקדמה
 - (a) עקיבא ר' has a separate לימוד that teaches that חולין become שלישי and according to מאיר ר' he also has a separate לימוד that משקין aren't מטמא
 - (b) Everyone agrees that אין מטמא אוכל in חולין
 - (2) These facts themselves prove that משקין must be מקבל טומאה because the שלישי must be a משקה that was נטמא by an אוכל שני
 - (3) Here's the proof:
 - (a) What was the שני that was מטמא the שלישי בחולין
 - (i) The שני couldn't be משקין
 1. because משקין aren't דאורייתא מטמא
 - (ii) The שני couldn't be a כלי
 1. because דאורייתא only an אב can be מטמא a כלי
 - (iii) The שני couldn't be עצים ולבונה
 1. because these items apply to קדש only
 - (iv) so it must be that the שני is אוכל
 - (b) and if so
 - (i) it must be that the שלישי is משקין
 - (ii) Because if the שלישי is also אוכל because in חולין all agree that
 1. אין אוכל מטמא אוכל
 - iii) So that
 - (1) The same as for רביעי בקדש
 - (2) no פסוק directly says that משקין are טמא
 - (a) So why do you ask that for שמואל the פסוק of טמא בכל טמא should apply to משקין
 - b) תירוץ
 - i) Even the approach of יוסף מירושלים is based on the proof that it must be that אוכל שני was מטמא the משקין to the level of שלישי
 - ii) So that for purposes of טמא בכל טמא אשר יגע בהבשר we ought to consider as if פסוק לג' said outright that משקין became לטומאה שלישי
- 4) מהרש"א part 2
- a) קשיא
 - i) At דף יח: the גמרא relies on a קל וחומר to teach that קדש can become רביעי לטומאה

- ii) We've just mentioned that ר' עקיבא holds that חולין can become a שלישי
 - iii) Why not derive that קדש can become a רביעי from טמא בכל טמא where the "טמא" is a שלישי
- b) תירוץ
- i) you're right
 - ii) We only need the קל וחומר for ר' יוסי who on דף יח disagrees with ר' עקיבא and says חולין can't become a שלישי

רש"י ד"ה ותלושין מי מכשרי

1) גמרא

a) ויקרא יא'

i) פסוק לג'

(1) וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו (1)

(2) כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשבורו (2)

ii) פסוק לד'

(1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא (1)

(2) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא (2)

b) Note that the word יטמא appears twice in 'פסוק לד'

c) For רב in the מסקנא

i) טומאת משקין פסוק לד' doesn't refer to

(1) because he holds that טומאה דאורייתא משקין אינן מקבלין

ii) Instead the first יטמא in the פסוק teaches that אוכלין that are מחוברין can become טמא

iii) while the second יטמא teaches that אוכלין that are בתלושין can also become טמא

d) קשיא for רב (as explained by רש"י)

i) You can't ascribe the second יטמא to מים תלושין

(1) Because if you do so

(2) So that מכשר דאורייתא מים תלושין are

(3) Why is it that מים תלושין aren't מכשיר in the מקדש

ii) So it must be that שמואל is right and the second יטמא teaches טומאת משקין דאורייתא

2) רש"י

a) קשיא

i) why then is it that שאר משקין מים are מכשיר in the מקדש even though they're תלושין

b) תירוץ

i) because other משקין can never be מחוברין

ii) so that

(1) once we know that they're מכשיר

(2) we automatically know that they're בתלושין מכשיר

- iii) even though the second יטמא is used for טומאת משקין
- 3) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) why does רש"י have no problem that שאר משקין are מכשיר without the לימוד from the second יטמא
 - ii) After all it's the second יטמא that refers to ישתה אשר ישתה
 - b) תירוץ
 - i) We derive one דין הכשר for both מים that's referred to in the first half of the פסוק and for שאר משקין that are referred to in the second half
 - ii) Because the first יטמא carries over and also covers the second half of the פסוק:
 - (1) מכל האוכל אשר יבא עליו מים יטמא
 - (2) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי
 - iii) Since there is only one יטמא for מים and שאר משקין
 - (1) We know that for שאר משקין the יטמא has to apply to תלושין because שאר תלושין are always משקין
 - (2) And for מים we apply the יטמא to מחוברין because when we need to select only one of מחוברין or תלושין we prefer to select מחוברין

דף טז:

רש"י ד"ה הורצה

1) גמרא

a) דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה

2) (מהרש"א as explained by רש"י)

a) בשוגג and במזיד both נתכפרים are בעלים

b) the difference between the two is that במזיד the בשר is not נאכל לכהנים because of a קנס

דף יז.

תד"ה רביעי בקדש

בסיוע ר' צבי לנגר

טבלא א' – שיטת רב אליבא דרש"י					
5	4	3	2	1	
הגי ב' במסקנא לרבינא טמא וצדקו	הגי ב' בין בה"א בין במסקנא לר"נ לפי הצעת מהרש"א (בדומה לשיטת רבינא במסקנא)	הגי ב' במסקנא לר"נ טמא וצדקו (בדומה לה"א)	הגי ב' בה"א טמא וצדקו	הגי א' אמרו טהור ולא צדקו דבקושטא טמא הוא	
מת	מת				אבי אבות
לחם	לחם	טמא מת	טמא מת	שרץ ("כנפו דקרא")	אב
נזיד	נזיד	לחם	לחם	לחם	ראשון
יין	יין	נזיד	נזיד	נזיד	שני
שמן או מאכל	שמן או מאכל	יין	יין	יין	שלישי
		שמן או מאכל	שמן או מאכל	שמן או מאכל	רביעי

טבלא ב' – שיטת שמואל אליבא דרש"י								
8	7	6	5	4	3	2	1	
הגי ב' לפי קושיית תוספות לשיטת רש"י כמבואר במהרש"א	הגי א' לפי קושיית תוספות לשיטת רש"י כמבואר במהרש"א	הגי ב' לפי שיטת רש"י כמבואר במהרש"א	הגי א' לפי שיטת רש"י כמבואר במהרש"א	קושיית מהרש"א על קושיית תוספות	הגי א' לקושיית תוספות	הגי ב' טמא וצדקו	הגי א' טהור וצדקו	
מת		מת						אבי אבות
לחם	שרץ	מה שנגע במת	שרץ (כנפו דקרא)	טמא לנפש	שרץ (כנפו דקרא)	טמא לנפש	שרץ ("כנפו דקרא")	אב
נזיד	לחם	לחם	מה שנגע בכנף	לחם	לחם	לחם	מה שנגע בכנף	ראשון
יין	נזיד	נזיד	לחם	נזיד	נזיד	נזיד	לחם	שני
שמן	יין	יין	נזיד	יין	יין	יין	נזיד	שלישי
כל מאכל	שמן	שמן או מאכל	יין	שמן	שמן	שמן או מאכל	יין	רביעי

	כל מאכל		שמן או מאכל	כל מאכל	כל מאכל		שמן או מאכל	חמישי
--	---------	--	-------------	---------	---------	--	-------------	-------

- 1) חגי א'
- הן ישא איש
 - בשר קדש בכנף בגדו
 - ונגע בכנפו
 - אל הלהם
 - ואל הנזיד
 - ואל היין
 - ואל שמן
 - ואל כל מאכל
 - היקדש
 - ויענו הכהנים ויאמרו לא (כלומר דטהור הוא)
- 2) חגי ב'
- ויאמר חגי אם יגע טמא נפש בכל אלה היטמא ויענו הכהנים ויאמרו יטמא
- 3) הקדמה
- טמא is רביעי בקדש
 - טהור is חמישי בקדש
- 4) רש"י according to חגי א' in רב for גמרא of the הוה אמינא
- רב says
 - חגי א' erred in the כהנים
 - because the case dealt with a רביעי בקדש
 - in the order set out in row 1 of the first table
 - so that the chain of the נגיעות extended only to בקדש
 - and the כהנים should have known that רביעי בקדש פסול
 - Note that
 - "שרץ" in חגי א' means "כנפו"
 - And that
 - "שמן ואל כל מאכל"
 - Means "או שמן או לכל מאכל"
 - And doesn't mean that שמן touched and שמן יין touched
 - Because
 - If שמן touched and שמן יין touched

- (ii) The חמישי would have been מאכל
- (iii) and the טהור would have been right that the מאכל is טהור
- 5) רש"י according to חגי ב' in רב for גמרא of הוה אמינא
- a) We now assume that
- i) "טמא נפש" in חגי ב' means
- (1) The טמא מת of אב הטומאה
- (2) And not the אבי אבות הטומאה
- b) And understand the נגיעות in חגי ב' as set out in row 2 of the first table
- i) So that
- (1) חגי א' in "בכל אלה" refers to the same chain that was נטמא in חגי א'
- (2) And חגי א' differs from חגי ב' only in that
- (a) In חגי א' the לחם was נטמא by the אב הטומאה שרץ
- (b) While in חגי ב' the לחם was נטמא by the אב הטומאה טמא מת
- 6) רב to גמרא of קשיא
- a) Since חגי א' in טועה were כהנים
- b) Why weren't they also טועה in חגי ב'
- 7) רב נחמן of מסקנא and תירוץ
- a) The כהנים were בקיאים in אב הטומאה טמא מת
- b) Bu they weren't בקיאים in אב הטומאה שרץ
- 8) רבינא of מסקנא and תירוץ
- a) In חגי ב'
- i) The אב הטומאה didn't begin with "טמא נפש" that's an אב הטומאה
- ii) Instead
- (1) אבי אבות הטומאה טמא נפש means the אב הטומאה טמא נפש
- b) So that שמיני is only a שמן ואל כל מאכל
- c) And
- i) The כהנים were בקיאים in שלישי לטומאה
- (1) and that's why they weren't טועה in חגי ב'
- ii) The כהנים weren't בקיאים in רביעי לטומאה
- (1) and that's why they were טועה in חגי א'
- 9) שמואל of שיטה
- a) In חגי א'
- i) The כהנים were right that the דין was טהור

- ii) Because the chain reached חמישי
- b) In ב' חגי
 - i) The טמא כהנים were right that the דין was טמא
 - ii) Because the chain reached only רביעי
- c) Now
 - i) See rows 1 and 2 of table 2
 - ii) For the way רש"י sets out this שיטה for both חגי א' and חגי ב'
- d) And you'll find that
 - i) To reach חמישי in חגי א'
 - (1) שמואל must introduce "מה שנגע בכנף" to be ראשון לטומאה by נגיעה to the שרץ
 - ii) And in order not to reach חמישי in חגי ב'
 - (1) שמואל doesn't introduce "מה שנגע בטמא מת" to be ראשון לטומאה by נגיעה to the טמא מת
 - (2) Because שמואל says that
 - (a) חגי ב' in בכל אלה
 - (i) Doesn't refer to שנגע חמה of חגי א'
 - (ii) But refers only to the chain that begins with לחם in חגי א'

10) תוספות

- a) קשיא
 - i) Why doesn't רש"י say for שמואל that חגי א' is as shown in row 3 of the second table
 - ii) Namely that
 - (1) ואל כל מאכל in row 3
 - (a) Doesn't mean "או אל כל מאכל"
 - (b) But means simply that שמן touches מאכל
 - (2) And
 - (a) With this additional stage of טומאה
 - (b) The chain of נגיעות reaches חמישי
 - (c) And explains why כהנים were correct to say טהור

11) מהרש"א

- a) קשיא on the קשיא of תוספות
 - i) If so
 - (1) then for חגי ב' we'd also need to add this additional stage

(2) And how could we explain why in 'ב' חגי the כהנים were right to say טמא

12) מהרש"א of המשך to the הקדמה

a) To explain the קשיא of תוספות on רש"י

i) מהרש"א

(1) asks two more קשיות to the שיטה of רש"י as we've understood it to this point

(2) derives from these קשיות a different way to understand רש"י

(3) and shows that

(a) for this new understanding

(b) the קשיא of תוספות on רש"י is correct

13) רש"י on קשיא – first of המשך מהרש"א

a) All that רב in the מסקנא says for רבינא

i) Is that "הכא שלישי הכא רביעי"

b) says nothing about טמא נפש meaning מת עצמו רבינא

c) so

i) by what דיוק does רש"י decide that

(1) for רב in 'ב' חגי

(2) טמא מת of אב הטומאה by the מת עצמו instead of by נטמא לחם

d) In other words

i) עיקר חסר מן הספר

14) רש"י on קשיא to the first תירוץ

a) Must be that

i) Even in the אמינא for רב

(1) The גמרא already realized that in 'ב' חגי the טומאה derived from מת עצמו

ii) And that the chain of טומאה reaches only to שלישי as in row 5

b) The אמינא asks that

i) If כהנים were טועה for רב in 'א' חגי for שרץ

ii) The כהנים should also have been טועה in 'ב' חגי to עצמו מת

c) And in the מסקנא

i) רב נחמן answers that

(1) The כהנים were בקיין in עצמו מת טומאת שרץ but not in the שרץ of 'א' חגי

(2) רבינא answers that

(a) The כהנים were בקיין in שלישי טומאת שרץ but not in רביעי of 'א' חגי

d) So

i) it's no longer a קשיא that

(1) the עיקר of the שיטה of רבינא is חסר מן הספר on the case involving מת עצמו

ii) since

(1) even in the אמינא הוה

(2) and even for רב נחמן in the מסקנא

(3) we've realized all along that the 'הגי ב' deals with the טומאה of מת עצמו

15) now

a) we can assume that רב and שמואל don't disagree on the form of טומאה in 'הגי ב'

b) so it follows that

i) the same as רב

ii) שמואל also says that טמא נפש in 'הגי ב' means the טומאה of מת עצמו

16) רש"י on קשיא – second מהרש"א of המשך

a) Once we've said for שמואל in row 1 of table 2 that

i) The שרץ was first מטמא the שנגע בכנף

b) How can שמואל say in row 2 for 'הגי ב' that there was no "מה שנגע במת"

17) Instead

a) it must be that

i) רש"י in fact holds that

(1) in fact for שמואל in row 2 for 'הגי ב' that there was "מה שנגע במת"

b) and that for רש"י

i) 'הגי א' is as set out in row 5

(1) Where the טומאה reaches חמישי

ii) 'הגי ב' is as set out in row 6 where

(1) Since מת עצמו has a higher דרגא of טומאה than שרץ

(2) Even if we introduce מה שנגע במת into the chain of נגיעות

iii) The chain of נגיעות reaches only רביעי

iv) And כהנים were right in saying טמא

18) Now

a) on רש"י as understood this way תוספות asks that

b) Why didn't רש"י set out 'הגי א' as in row 7 and 'הגי ב' as in row 8

c) Namely that

i) Both in 'הגי א' and in 'הגי ב' there is no "מה שנגע"

- ii) And in both 'א' הגי and 'ב' הגי
 - (1) There is an additional דרגא of טומאה
 - (2) Because מאכל was נטמא by שמן
- d) And still כהנים were right both in 'א' הגי and in 'ב' הגי
 - i) Because
 - (1) While in 'א' הגי the מאכל is a חמישי
 - (2) In 'ב' הגי where there is מת עצמו the chain of טומאה reaches only רביעי

רש"י ד"ה וללוי

מדבחי' לטמא		מדבחיא לייטמא		מטבחיא לטמא		מטבחיא לייטמא		
דרבנן	דאורייתא	דרבנן	דאורייתא	דרבנן	דאורייתא	דרבנן	דאורייתא	
טמא		טמא		טהור		טהור		רב
טמא			טמא	טהור			טמא	שמואל
טהור			טמא					לוי

חגי א' לרש"י ללוי אמרו טהור וצדקו משום דמשקין אינן מטמאין והלכך אין יין מטמא שמן	חגי ב' לרש"י ללוי טמא וצדקו	
אב	שרץ	טומאת מת
ראשון	לחם	ראשון דלאו משקין
שני	נזיד	יין ושמן
שלישי	יין	
רביעי	שמן או מאכל	

1) גמרא

a) At page **Error! Bookmark not defined.** we established for רב that

i) משקי דבי מדבחיא

(1) Meaning יין and שמן

(2) מקבל טומאה are not מדאורייתא

(3) but מדרבנן

(a) Are במקדש even מקבל טומאה

(b) And are even מטמא

ii) משקי דבי מטבחיא

(1) Meaning מים and דם

(2) Both מדרבנן and מדאורייתא

(a) are not במקדש even טומאה

b) We established that שמואל

i) Disagrees with רב on קבלת טומאה

(1) Because שמואל says that all משקין

(a) Whether מדבחיא or מטבחיא

(2) Are מקבל טומאה דאורייתא

- (a) Both in the מקדש and outside of the מקדש
- ii) But agrees with רב on **לטמא דברים אחרים**
- (1) that מדבחיא are
- (a) מטמא אחרים דרבנן
- (b) אפילו במקדש
- (2) And that מטבחיא
- (a) אינן מטמאין דברים אחרים במקדש
- (b) אפילו דרבנן
- c) And that when ר' יוסי בן יועזר said
- i) משקין במקדש דכן
- ii) He meant מטבחיא for both רב and שמואל
- (1) But for different reasons
- (2) For רב
- (a) He meant מטבחיא
- (i) Because they're not מקבל טומאה במקדש even דרבנן
- (3) For שמואל
- (a) He meant מטבחיא
- (b) Because they're not מדרבנן אף במקדש
- (c) Although they are מקבל טומאה דאורייתא
- iii) He couldn't have meant מדבחיא
- (1) Because both רב and שמואל hold that
- (a) מדבחיא מטמאין דרבנן במקדש
- d) we proved these rules on page **Error! Bookmark not defined.** from שאלת חגי
- e) Remember these aspects of the סוגיא דחגי
- i) חגי א'
- (1) הן ישא איש
- (2) בשר קדש בכנף בגדו
- (3) ונגע בכנפו
- (a) אל הלחם
- (b) ואל הנזיד
- (c) ואל היין
- (d) ואל שמן
- (e) ואל כל מאכל

(4) היקדש

(5) ויענו הכהנים ויאמרו לא (כלומר דטהור הוא)

ii) חגי ב'

(1) ויאמר חגי אם יגע טמא נפש בכל אלה היטמא ויענו הכהנים ויאמרו יטמא

iii) רב says

(1) the כהנים erred in א' חגי

(a) because the case dealt with a רביעי בקדש

(b) and the כהנים should have known that

(i) רביעי בקדש פסול

(c) And even though

(i) the case involved יין and שמן

(ii) and רב holds

1. משקין אינן מטמאין דאורייתא

(d) Still

(i) מדבחיא יין and שמן

(ii) And מקבל טומאה they are מדרבנן

(2) The כהנים were correct in ב' חגי

(a) That case also involved רביעי בקדש

(b) And they realized that רביעי בקדש פסול

iv) The points at which שמואל disagrees with רב on חגי aren't relevant here

2) גמרא (as explained by מהרש"א

a) we now add the שטה of לוי

b) לוי

i) שמואל disagrees with both רב and

(1) in that לוי says that

(a) when יוסי בן יועזר ר' said דכן במקדש

(b) He meant מדבחיא

(2) Because מדבחיא

(a) אינן מטמאין במקדש אף דרבנן

(b) חגי of שאלה we'll discuss soon how he explains the

ii) disagrees further with רב

(1) because where רב says

(a) קבלת טומאה במקדש means that there is no דכן

- (i) meaning for מטבחיא
- (2) לוי says
 - (a) מטמא דברים אחרים aren't meaning משקין דכן means
- iii) Agrees on this aspect with שמואל
 - (1) That דכן refers to the
 - (a) דין דאינן מטמאין דברים אחרים
 - (2) Except that
 - (a) מטבחיא relates this to שמואל
 - (b) and לוי relates this to מטבחיא
- c) קשיא
 - i) at page **Error! Bookmark not defined.** we were forced to say for both רב and שמואל that דרבנן מטמאין דרבנן because the שאלות הגי suggested that יין is מטמא
 - ii) how does לוי now explain the שאלות הגי
- d) תירוץ
 - i) see the table
 - ii) explain 'א הגי this way
 - (1) the כהנים said טהור and they were right
 - (2) because when they said טהור they meant not the יין but the שמן that was touched by the יין
 - (3) Because
 - (a) although the יין became טמא
 - (i) because לוי agrees that מטמא מקבלי טומאה
 - (b) They cannot be מטמא
 - (i) Because לוי holds that דרבנן אף דרבנן מטמאות
 - iii) Explain 'ב הגי this way
 - (1) The שמן became טמא
 - (2) Because it was נטמא together with the יין
 - (3) By a ראשון that wasn't משקין
- 3) מהרש"א
 - a) four קשיות on רש"י
 - i) First קשיא
 - (1) The נטמא בראשון of the גמרא suggests that the יין and שמן were בראשון both in 'א הגי and in 'ב הגי

ii) Second קשיא

- (1) If the only difference between 'א הגי and 'ב הגי is that in 'ב הגי the יין and שמן were נטמא together
- (2) Why does
 - (a) 'א הגי insist that the טומאה came through שרץ
 - (b) while 'ב הגי says the טומאה came through נפש

iii) Third קשיא

- (1) Why did 'א הגי in 'א הגי set out a case where the שמן is טהור because it would have been רביעי
- (2) when the שמן would not have become טמא even were the יין a ראשון

iv) Fourth קשיא

- (1) For 'ב הגי why does the גמרא emphasize that the יין and שמן were both נטמא בראשון
- (2) The same result would of course have held if they were both נטמא באב הטומאה

b) תירוץ

i) Here is a new שטה for the גמרא That's different from רש"י

ii) Keep in mind that

- (1) 'א הגי and 'ב הגי both agree
- (2) that all משקין are טומאה דאורייתא based on the לימוד we discussed at page 3 that the קרי of יטמא at 'לד' ויקרא יא' refers to משקין that were נטמא by a שרץ and teaches that they are טומאה דאורייתא and become a ראשון
- (3) So the כהנים knew all along that משקין can become a ראשון

iii) What 'א הגי wanted to know was whether the כהנים realized that משקין could also become a שני

- (a) In 'א הגי in a chain that begins with a שרץ where the יין and שמן were נטמא together by a ראשון
- (b) In 'ב הגי in a chain that begins with a מת where the יין and שמן were also נטמא together by a ראשון

iv) The כהנים erred in 'א הגי

- (1) because the כהנים didn't realize that a chain of טומאה that begins with שרץ can result in משקין that are a שני

v) Note that for 'א הגי מהרש"א never set out a case of שלישי or רביעי

- (a) רב פפא is not correct
- (b) There is no הלכה למשה מסיני that removes משקין בפנים from the general טומאת משקין דאורייתא
- (c) So the רבנן were never גוזר לכלים בפנים
- (d) So we're not surprised that they weren't גוזר for קרקע בפנים either

2) מהרש"א

a) קשיא

- i) why would there be no קשיא for רב פפא if there were no 'א' to teach for ר' טומאת משקין דאורייתא שמעון
- ii) isn't ב' alone enough to be a קשיא for רב פפא

b) תירוץ

- i) were it not for 'א' that says outright that ר' holds טומאת משקין שמעון דאורייתא
- ii) We could have used the following third approach to explain ב' without there being a קשיא to רב פפא

c) This is the third approach

- i) רב פפא is correct
 - (1) for a מאן דאמר who holds טומאת משקין דאורייתא does remove טומאת משקין בפנים
 - (2) But ב' doesn't hold טומאת משקין דאורייתא
 - (3) Instead the ב' says that all מדאורייתא משקין are טהורין both בפנים and בחוץ
- ii) The reason that משקין בכלים are טמאין **both בפנים and בחוץ** is because of a גזירה דרבנן
- iii) קשיא
 - (1) so why didn't they at the same time make a גזירה for קרקע בפנים based on מה לי כלים מה לי קרקע
 - (2) תירוץ
 - (a) Unlike the second approach where the רבנן override a הלכה למשה מסיני because they want טומאה to apply בפנים and where logically they ought to have applied the טומאה בפנים also בקרקע to override the rule of 'א' למקוה
 - (b) In the third approach
 - (i) the רבנן don't focus to apply טומאה בפנים and instead apply מדרבנן a general rule of טומאה for משקין that is equal to the rule of טומאה for טומאת משקין דאורייתא מאן דאמר for the משקין

(ii) so we can accept that they made no גזירה בפנים where מדאורייתא
there's an additional גורם טהרה based on ראוי למקוה

דף יח.

סוגיא דר' עקיבא ור' יוסי

רש"י ד"ה ואי ס"ד ותד"ה לא מצינו ותד"ה רבינא

1) גמרא

a) קראי בויקרא יא

i) פסוק לג'

(1) וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו (1)

(2) כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשבורו (2)

ii) פסוק לד'

(1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא (1)

(2) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא (2)

iii) פסוק לה'

(1) וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם (1)

2) ברייתא בדף יד.

a) יכול יהא אוכל מטמא אוכל

i) ת"ל וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא

(1) הוא טמא ואין עושה כיוצא בו טמא (1)

3) דף טז.

a) ר' יוסי ס"ל דמשקין מטמאין דאורייתא

4) דף יח.

a) ר' עקיבא says that

i) פסוק לג'

(1) "וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו וכו'"

ii) Deals with "מכל האוכל" and begins "פסוק לג' continues after 'פסוק לד' because אוכל

iii) And we are פתח צירי as if it had a כתיב by its "פסוק לג' in "ייטמא" דורש the

iv) So that we derive that

(1) אוכלין בכלי ראשון

(2) That are a שני

(3) Can be שלישי other חולין to become a מטמא

b) ריש לקיש says

i) משקין deals with פסוק לד'

- ii) פסוק לד' in "יטמא" the דורש ר' עקיבא
- (1) As if it read בפתח צירי
 - (2) The same as he's דורש the "יטמא" in פסוק לג'
- iii) So that we derive that
- (1) משקין מטמאין אוכלין דאורייתא
- iv) And where ר' יוסי says elsewhere that
- (1) משקין מטמאין דאורייתא
 - (a) ר' עקיבא דין for ר' יוסי
- c) קשיא
- i) How does ר' עקיבא know for ר' יוש לקיש that פסוק לד' teaches that משקין מטמאין אוכלין
 - ii) Maybe it teaches that משקין מטמאין משקין
- 5) תוספות רש"י for מהרש"א (as explained by רבינא by תירוץ)
- a) Start with "טמא הוא" in פסוק לה'
 - b) That teaches that אוכלין אינן מטמאין אוכלין
 - c) Now it must be that
 - i) אוכלין מטמאין משקין
 - ii) Because
 - (1) For רש"י¹
 - (a) אוכלין אינן מטמאין that טמא הוא from מיעוט פסוק לה' teaches by אוכלין
 - (b) It implies that אוכלין מטמאין משקין
 - (2) For תוספות
 - (a) Once we know from פסוק לה' that אוכלין אינן מטמאין אוכלין
 - (i) פסוק לג' in (בפתח צירי) יטמא of כתיב
 - (i) That teaches that מטמא are אוכלין
 - (c) Must teach that what they are מטמא is משקין
 - d) Now consider the יטמא (בפתח צירי) in פסוק לד' for משקין
 - e) It must be that this second יטמא teaches that משקין are אוכלין מטמא
 - f) Because
 - i) if that יטמא teaches that משקין מטמאין משקין

¹ See דף יט. at רש"י ד"ה אמר לי'

- ii) We would need only one יטמא (בפתח צירי)
 - (1) For both אוכלין and משקין
 - (2) Because both are מטמא משקין
- g) קשיא
 - i) but maybe
 - ii) the reason there is a separate יטמא for משקין is to teach that משקין are מטמא more than what אוכלין are מטמא namely, that משקין בין אוכלין בין משקין
- h) תירוץ
 - i) even one shared יטמא for both 'לג' and 'לד'
 - (1) would have been enough to result in
 - (a) משקין מטמאין בין אוכלין בין משקין
 - ii) Because we would have said that this one יטמא (בפתח צירי) is a רבוי that is מרבה the maximum possible טומאה for each of אוכלין and משקין
 - (1) For אוכלין
 - (a) The maximum is to be מטמא משקין Because we already know from טמא אוכלין אינן מטמאין משקין פסוק לח' הוא
 - (b) For משקין
 - (i) The maximum is that they can be מטמא both אוכלין and משקין since there is no מיעוט for משקין from פסוק לח' that deals only with אוכלין that are מטמא
 - iii) The reason that there is a second יטמא is to act as a second רבוי for משקין that under the rule of אלא למעט אין רבוי אחר רבוי אלא למעט

תד"ה ומה כלי

א'	ב' קו' תוס'	ג'	ד' קו' בעה"מ	ד(ב) קו' בעה"מ
ומה כלי שמטמא משקין	ומה אוכל שמטמא משקין	ומה משקין שמטמאין אוכלין	ומה משקין שמטמאין אוכלין	ומה אוכלין שמטמאין משקין
אין מטמא כלי	אין מטמא אוכל	אין מטמאין כלי	אין מטמאין משקין	אין מטמאין אוכלין
משקין מחמת כלי דקילי דמכח כלי באות	משקין מחמת אוכל דקילי דמכח אוכל באות	אוכלין שאינן מטמאין אוכלין	אוכלין שאינן מטמאין אוכלין	משקין שאינן מטמאין משקין
אינו דין שאינן מטמא כלי	אינו דין שאינן מטמאין אוכלין	אינו דין שאינן מטמאין כלי	אינו דין שאינן מטמאין משקין	אינו דין שאינן מטמאין אוכלין

1) גמרא

a) ר' עקיבא says that

i) ויקרא יא' פסוק לג'

(1) "וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו וכו'"

ii) Deals with אוכל because 'פסוק לג' continues after 'מכל האוכל' and begins

iii) And we are דורש the "יטמא" in 'פסוק לג' by its כתיב as if it had a פתח צירי

iv) So that we derive that אוכלין בכלי ראשון that are a שני can be מטמא other things שלישי to become

b) ריש לקיש adds

i) משקין פסוק לד' deals with

ii) פסוק לד' is דורש the "יטמא" in 'ר' עקיבא

(1) which reads

(a) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא

(b) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא

(2) As if it read פסוק לג' in "יטמא" the דורש the same as he's בפתח צירי

iii) So that we derive that משקין מטמאין אוכלין דאורייתא

c) קשיא

i) משקין מטמאין כלים but maybe the יטמא with פתח צירי in 'פסוק לד' teaches that

ii) and the אוכלין מטמאין כלים with יטמא in 'פסוק לג' teaches that

d) תירוץ

- i) 'קל וחומר א' in the table proves that משקין מחמת כלי (which were נטמא by a כלי aren't מטמא a כלי)
 - ii) 'קל וחומר ג' proves that אוכלין aren't מטמא a כלי
- e) By the way
- i) in 'קל וחומר א' note that משקין מחמת כלי are considered קל relative to כלי
 - ii) because the טומאה of משקין מחמת כלי is derived from the טומאה of כלי
 - iii) a קל וחומר of this kind
 - (1) Where the קיל of the קל is based on its being a derivative of the חומר
 - (2) Is called a "מיני' ובי" קל וחומר
 - (3) And is stronger than a קל וחומר where the קיל of the קל is based on relative הלכות

2) תוספות

a) קשיא

- i) See 'קל וחומר ב' in the table
- ii) Why not use 'קל וחומר ב' קל וחומר
- iii) To say that
 - (1) אינן מטמאות אוכל משקין מחמת אוכל
 - (2) The same as מטמא אוכל that is חמיר isn't אוכל

b) קשיא

- i) And why not use the reverse of 'קל וחומר ב' קל וחומר to derive that אוכל מחמת משקין aren't מטמא משקין

c) תירוץ

- i) The fact that חמיר אוכל isn't מטמא אוכל has nothing to do with the אוכל being קיל or קיל
- ii) And is instead derived from special לימודים on דף יח
- iii) Contrast 'קל וחומר א' קל וחומר where the inability of a כלי ראשון to be מטמא a כלי does reflect the weakness of the טומאה of the כלי ראשון
 - (1) Because a כלי that is an אב הטומאה does have the power to be מטמא a כלי

3) מהרש"א

a) קשיא

- i) return to 'קל וחומר ג' קל וחומר
 - (1) מה משקין דחומרין דמטמאין אוכלין
 - (2) קבענו בקל וחומר א' דיש להם דין קל

- (a) דכשבאין מחמת כלי אינן מטמאין כלי
- (3) אוכלין דקילי דאינן מטמאין אוכלין
- (4) אינו דין שאינן מטמאין כלי
- ii) According to what תוספות just said
- iii) Why not answer
 - (1) That the fact that אוכלין אינן מטמאין אוכלין doesn't reflect a קולא of אוכלין
 - (2) But is only the result of the special לימודים that תוספות just mentioned
- b) תירוץ
 - i) In קל וחומר ב'
 - (1) The קל that we want to derive from the חמיר to the קל
 - (2) Is מטמא אוכלין
 - (a) That appears in the second part of the קל וחומר
 - ii) This קל that
 - (1) we want to derive from the חמיר to the קל
 - (2) is called the עיקר דינא
 - (3) because it is the essential לימוד of the קל וחומר
 - iii) Where the קיל of the עיקר דינא is based
 - (1) On a special לימוד
 - (2) That fact
 - (a) As in קל וחומר ב'
 - (3) is enough to destroy the קל וחומר
 - iv) But in קל וחומר ג'
 - (1) The עיקר דינא is אינן מטמאין כלי in the second part of the קל וחומר
 - (2) And אוכלין שאינן מטמאין אוכלין
 - (a) Is instead the third part of the קל וחומר
 - (b) And describes the קיל kind of טמא
 - (c) That should also be given the benefit of the עיקר דינא
 - (3) In this case it's immaterial that the קיל kind of טומאה is קיל only because of a special לימוד²
- 4) בעל המאור
 - a) קשיא
 - i) why not apply ד' קל וחומר

² See מהרש"א of סברא for an attempt at a further explanation of the גנוי יוסף

- ii) to derive that אוכלין לא מטמאי משקין
- b) תירוצ
 - i) if so you'd also apply קל וחומר ד' (ב') (ב')
 - ii) to derive that משקין אינן מטמאין אוכלין³
 - iii) And we'd left with no place to apply the יטמא בפתח צירי
- 5) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) We could apply the יטמא to teach that משקין מטמאין כלים in opposition to קל וחומר א'
 - b) תירוצ
 - i) the net result is that we have to choose between קל וחומר א' and קל וחומר ד'
 - ii) We prefer קל וחומר א' which is a קל וחומר מיני' ובי' as we explained earlier
 - iii) And is stronger than קל וחומר ד' which is not a קל וחומר מיני' ובי'
- 6) גנזי יוסף
 - a) קשיא
 - i) why doesn't מהרש"א say that קל וחומר ד' has the same weakness as קל וחומר ב'
 - ii) Namely
 - (1) The דין that אוכלין אינן מטמאין אוכלין isn't a קולא of אוכלין but is the result of a special לימוד for אוכלין

³ Note that קל וחומר ד' and its reverse would apply to all משקין and to all אוכלין. Compare קל וחומר ב' and its reverse that would apply only to מחמת אוכל and מחמת משקין. That's why for קל וחומר ד' we can respond that no room would be left for יטמא to teach משקין טומאת etc., but we can't make this response for קל וחומר ב'.

דף יח:

תד"ה ולא מק"ו קאתי

א'	ג'	ג' (א')	ג' (ב')	ה'	ז'
כלי שטמא משקין	משקין בין מחמת כלי (מק"ו א' בין מחמת שרץ (מק"ו ה') שטמאי אוכל	משקין מחמת כלי שטמאי אוכל	משקין מחמת שרץ שטמאי אוכל	משקין הבאין מחמת כלי (שנטמא בשרץ)	אוכל הבא מחמת שרץ
אין מטמא כלי	אינו מטמא כלי	אינו מטמא כלי	אינו מטמא כלי	נטמאו ומטמאי	מטמא משקין לטמאות
משקין מחמת כלי	אוכל בין מחמת כלי בין מחמת שרץ שאינו מטמא אוכל	אוכל מחמת כלי שאינו מטמא אוכל	אוכל מחמת שרץ שאינו מטמא אוכל	משקין הבאין מחמת שרץ	שרץ גופי'
אינו דין שאינן מטמא כלי	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שאינו ומטמאי	אינו דין שנטמאו ומטמאי	כ"ש שטמא משקין לטמאות
				ודיו- לא מטמאין כלי	

1) גמרא

- a) from 'א' קל וחומר we derive that כללי לא מטמאי לכלי
- b) Once we know from 'א' קל וחומר that כללי לא מטמאי לכלי
 - i) We use 'ה' קל וחומר to prove
 - (1) First, that
 - (a) משקין מחמת שרץ מטמאי
 - (2) And second, that
 - (a) משקין מחמת שרץ לא מטמאי לכלי
 - (b) Based on דיו from 'א' קל וחומר
 - c) Once
 - i) we know from 'א' קל וחומר and 'ה' קל וחומר that
 - ii) both
 - (1) משקין מחמת כלי לא מטמאי לכלי
 - (a) and
 - (2) משקין מחמת שרץ לא מטמאי לכלי

- iii) We apply
 - (1) ('א) קל וחומר ג' to prove that
 - (a) אוכלין מחמת כלי לא מטמאי לכלי
 - (2) And ('ב) קל וחומר ג' to prove that
 - (a) אוכלין מחמת שרץ לא מטמאי לכלי
- 2) מהרש"א (as explained by תוספות)
 - a) קשיא
 - i) קשיא part 1
 - (1) You're right that
 - (2) משקין מחמת כלי of טומאה
 - (3) Is derived from the טומאה of כלי
 - (4) And that כלי isn't כלי מטמא
 - (5) So that קל וחומר א' is correct
 - (6) And in turn forces
 - (a) קל וחומר ג' (א)
 - (b) Which is the portion of קל וחומר ג'
 - (c) That relates to אוכלין מחמת כלי
 - ii) קשיא part 2
 - (1) but we know that
 - (a) אוכלין מחמת שרץ מטמאי
 - (b) From an independent לימוד
 - (i) Based on the לימודים on page 26
 - (2) So that we can derive that
 - (a) משקין מחמת שרץ מטמאי
 - (i) by קל וחומר ז'
 - (ii) without resort to קל וחומר ה'
 - (3) so that there is no דיו
 - (4) to teach that
 - (a) משקין מחמת שרץ לא מטמאי כלי
 - (5) So that the part of קל וחומר ג'
 - (a) That relates to לא מטמאי לכלי
 - (i) Which is קל וחומר ג' (ב) in the table
 - (b) Doesn't exist

(i) Because we never got to 'ה' קל וחומר

(ii) To teach that

1. משקין מחמת שרץ לא מטמאי לכלי

(iii) And in fact

1. משקין מחמת שרץ מטמאי לכלי

b) תירוץ

i) we can't separate (א) קל וחומר ג' from (ב) קל וחומר ג'

ii) because they both

(1) begin with

(a) משקין שמתמאי אוכל

(2) And teach for כלי שאינו מטמא כלי

iii) So as soon as we use (א) קל וחומר ג' to derive

(1) From 'ה' קל וחומר א' that

(2) אוכלין מחמת כלי לא מטמאין כלי

iv) We consider that

(1) We've already used

(a) קל וחומר ה'

(i) To derive

1. משקין מחמת שרץ of טומאה

2. and its דיו that אינן מטמאין כלי

(b) And (ב) קל וחומר ג'

(i) To derive from 'ה' קל וחומר ה'

(ii) That אוכלין מחמת שרץ לא מטמאין כלי

3) מהרש"א

ט'	ט' (ב')	י'
מה אוכל שחמור שאינו מיטמא מאוכל	מה אוכל שאינו עלול לקבל טומאה	מה כלי שבא מחמת שרץ ומטמא אוכל
מיטמא משרץ לטמאות	מיטמא משרץ לטמאות	אינו מטמא כלי
משקין שמיטמא מאוכל	משקין דעלולין לקבל טומאה	אוכל שבא מחמת שרץ שאינו מטמא אוכל
אינו דין שמיטמא משרץ לטמאות	אינו דין שמיטמאי משרץ לטמאות	אינו דין שאינו מטמא כלי

a) קשיא

i) instead of 'ז' קל וחומר

- ii) תוספות could have used
 - (1) קל וחומר ט' (א) and קל וחומר ט' (ב)
- b) קשיא
 - i) keep in mind that
 - (1) קל וחומר ג' (א) decided that once we rely on תוספות
 - (2) we also need
 - (a) קל וחומר ג' (ב) to rely on
 - (b) לימודים and reorder the timing of
 - (c) as we mentioned earlier
 - (3) to decide that
 - (a) אוכלים מחמת שרץ אינם מטמאים לכלי
 - ii) Why
 - (1) Instead of forcing reliance on קל וחומר ג' (ב)
 - (2) doesn't our תוספות here simply rely on קל וחומר י'
- c) תירוצ'
 - i) תוספות prefers to say that our גמרא relied on a variation of קל וחומר ג' (א) that is mentioned in our גמרא
 - ii) rather than to say that our גמרא relied on קל וחומר י' that isn't mentioned in our גמרא at all

תד"ה דיו

א'	ג'	ה'	יא'
כלי מטמא משקין	משקין שמתמאי אוכל	משקין מחמת כלי (כלומר שנטמאו בכלי שנטמא בשרץ)	כלי אינו מיטמא מאויר כלי חרס
אין מטמא כלי	אינו מטמא כלי	נטמאו ומטמאי	אבל מיטמא משרץ ליעשות ראשון
משקין מחמת כלי	אוכל שאינו מטמא אוכל	משקין הבאין מחמת שרץ	משקין שמיטמאין באויר כלי חרס ליעשות שני
אינו דין שאינן מטמא כלי	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שנטמאו ומטמאי	אינו דין שמיטמאין משרץ ליעשות ראשון
		ודיו- לא מטמאין כלי	

1) גמרא

- a) from 'א' קל וחומר we derive that כלי לא מטמאי לכלי
- b) Once we know from 'א' קל וחומר that כלי לא מטמאי לכלי
 - i) We use 'ה' קל וחומר to prove that
 - (1) משקין מחמת שרץ מטמאי
 - (2) And that
 - (a) משקין מחמת שרץ לא מטמאי לכלי
 - (b) Based on דיו from 'א' קל וחומר
 - c) Note that
 - i) the עיקר דין (see page 30) in 'ה' קל וחומר
 - ii) Is the second part
 - (1) נטמאו ומטמאי
 - (2) That relates to כלי מחמת כלי
 - iii) And that the דיו attaches to the עיקר דינא
 - iv) In the sense that
 - (1) When we apply the עיקר דין to משקין מחמת שרץ
 - (2) We carry along the learning
 - (3) That what the משקין are מטמאי is אוכלין and not כלי

2) (מהרש"א as explained by תוספות)

- a) קשיא

- i) why not also say דיו
 - ii) that משקין מחמת שרץ שניים are ראשון
 - iii) The same as משקין מחמת כלי ראשון
- b) תירוץ
- i) Because we can rely on 'קל וחומר יא' to teach that משקין מחמת שרץ are ראשון
- c) Now analyze 'קל וחומר יא'
- i) Here the עיקר דינא
 - (1) Is also Part 2
 - (a) That the כלי can become טמא from a שרץ
 - (2) But has no דיו element
 - (a) to reduce the טומאה to שני
 - (b) Because the כלי in fact becomes a ראשון from a שרץ
 - ii) But there is a דיו
 - (1) In part 3
 - (a) Which is the משקין to which we want to apply the עיקר דינא of טומאת שרץ
 - (b) and for which the טומאה they achieve in חרס כלי באויר is only a שני
- d) קשיא
- i) so why not say דיו also for 'קל וחומר יא'
- e) תירוץ
- i) on page 30 we said that we apply certain פירוכות only to עיקר דינא
 - ii) In the same way we probably also apply דיו only to עיקר דינא
- f) קשיא
- i) we have no basis for saying that דיו applies only to עיקר דינא

רש"י ד"ה יטמא דרישא וד"ה משקה שמתמא אוכל ותד"ה וכי תימא

א'	ג'	ה'	י'	י' (ב')	יג'	יג' (ב')
כלי שמתמא משקין	משקין שמתמאי אוכל	משקין הבאין מחמת כלי (שנטמא בשרץ)	כלי שמתמא אוכל	כלי שמתמא משקין	כלי שמתמא אוכל	אוכלין הבאין מחמת כלי (שנטמא בשרץ)
אין מטמא כלי	אינן מטמאי כלי, אף היכי דהמשקין נטמאו משרץ (מק"ו ה')	נטמאו	אינו מטמא כלי	אינו מטמא כלי	אינו מטמא כלי	נטמאו
משקין מחמת כלי	אוכל שאינו מטמא אוכל	משקין הבאין מחמת שרץ	אוכל שאינו מטמא אוכל	משקין שאינו מטמא משקין	אוכל שבא מחמת הכלי	אוכלין (הבאין מחמת שרץ)
אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שנטמאו, ודיו	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שאינו מטמא כלי	אינו דין שנטמאו, ודיו

1) גמרא

- a) from 'א קל וחומר we derive that כללי לא מטמאי לכלי
- b) Once we know from 'א קל וחומר that כללי לא מטמאי לכלי
 - i) We use 'ה קל וחומר to prove that
 - (1) משקין מחמת שרץ מטמאי
 - (2) And that
 - (a) משקין מחמת שרץ לא מטמאי לכלי
 - (b) Based on דיו from 'א קל וחומר
- c) Once
 - i) we know from 'א קל וחומר and 'ה קל וחומר that
 - (1) משקין מחמת כלי לא מטמאי לכלי
 - (2) משקין מחמת שרץ לא מטמאי לכלי
 - ii) We apply 'ג קל וחומר to prove that
 - (1) אוכלין מחמת כלי לא מטמאי לכלי
 - (2) אוכלין מחמת שרץ לא מטמאי לכלי
- d) קשיא
 - i) why do you say in 'ג קל וחומר
 - ii) that אוכלין אינן מטמאי אוכלין because משקין קיל relative to אוכלין

- iii) Say they're חמיר
 - (1) Because they're מטמא משקין
 - (2) While אינן מטמאין משקין
- e) תירוץ
 - i) אוכלין are מטמא משקין not because of the חומר of אוכלין
 - ii) But because משקין are especially susceptible to טומאה
 - iii) Here's proof
 - (1) הוכשר can be נטמא only after they are
 - (2) while משקין require no הכשר for טומאה
- 2) רש"י
 - a) קשיא
 - i) to prove that לא מטמאי כלי
 - ii) why are we forced to rely on ק"ו ג'
 - iii) and we then have the issue of
 - (1) whether משקין are in fact חמיר relative to אוכלין
 - iv) Use ק"ו יג' instead
 - v) And this ק"ו also has the advantage
 - (1) See page 29
 - (a) that it is
 - (b) ק"ו מיני' ובי' א
 - (i) And is an especially effective חומר קל
 - b) תירוץ
 - i) אוכל מחמת שרץ קל וחומר יג'
 - ii) Because אוכל מחמת שרץ isn't derived from כלי
 - iii) So it isn't קל relative to כלי
 - c) קשיא
 - i) go back
 - (1) קל וחומר מיני' ובי' is a ק"ו יג' like קל וחומר א'
 - (2) Where
 - (a) To deal with מחמת שרץ משקין
 - (b) we needed the support of
 - (i) קל וחומר ה'
 - (ii) And a limit from דיו

- ii) So for אוכלין why not adopt the same approach
 - (1) Start with קל וחומר יג' which is מיני' ובי'
 - (a) To prove that אוכלין מחמת כלי לא מטמאי כלי
 - (2) And
 - (a) To deal with אוכלין מחמת שרץ
 - (b) Rely on
 - (i) קל וחומר יג' (ב)
 - 1. which is similar to קל וחומר ה'
 - 2. and apply a limit from דיו
- d) תירוץ
 - i) עיין רש"י
- 3) מהרש"ל
 - a) קשיא
 - i) קל וחומר יג' could also have answered that we would not have resorted to (ב) to derive that אוכלין מחמת שרץ מטמאי
 - ii) Because we can derive that from an independent לימוד based on the לימודים on page 26
 - iii) So we would not have had access to a דיו to teach that אוכלין מחמת שרץ לא מטמאי לכלי
- 4) מהרש"א
 - a) רש"י in fact intends what מהרש"ל says
- 5) תוספות
 - a) קשיא
 - i) keep in mind that the problem with קל וחומר יג' was that it doesn't cover אוכל מחמת שרץ
 - ii) Why not instead rely on קל וחומר י'
 - iii) Which
 - (1) Although it's not מיני' ובי' and so isn't as solid a קל וחומר יג' as קל וחומר ה'
 - (2) Still has the advantage that
 - (a) It also covers אוכלין מחמת שרץ
 - (b) At the same time that (the same as ק"ו יג') it relieves us of the issue that confronts קל וחומר יג': namely whether משקין are in fact חמיר relative to אוכלין
- 6) מהרש"א

- a) קשיא
 - i) why not ask a similar קשיא for משקין
 - (1) instead of relying on the combination of 'קל וחומר א' and 'קל וחומר ה'
 - (2) Rely on (ב) 'קל וחומר י' that covers both משקין מחמת כלי and משקין מחמת שרץ
- b) תירוץ
 - i) we prefer two קל וחומרי that are 'מיני' ובי'
 - ii) Over one קל וחומר that is not 'מיני' ובי'
 - iii) And
 - (1) In contrast to the problem we confront with 'קל וחומר ג' for אוכלין
 - (a) Where there is an issue of whether משקין are really חמיר
 - (b) And which makes us consider using 'קל וחומר י' although it's not 'מיני' ובי'
 - (2) For משקין we don't confront this problem
 - (3) So we are content with our initial two קל וחומרי that are 'מיני' ובי'
 - (a) Over the one 'קל וחומר י' that is not 'מיני' ובי'

גמרא רש"י ותוספות ומה מחוסר כפורים ותד"ה למדנו

טז'	יז'	יח'	יט'	כ'
מחוסר כפורים מותר בתרומה	טבול יום מותר בחולין	טבול יום מותר בחולין	מחוסר כפורים מותר בתרומה	טבול יום מותר בחולין
מחוסר כפורים אסור בקודש	טבול יום אסור בתרומה	טבול יום אסור בתרומה	מחוסר כפורים אסור בקודש	טבול יום אסור בקודש
תרומה שפסול בשלישי	חולין נעשית שני	חולין נעשית שלישי	תרומה נעשית רביעי	חולין נעשית שני
אינו דין שיעשה רביעי בקדש	אינו דין שתרומה תיעשה שלישי	אינו דין שתרומה תיעשה רביעי	אינו דין שקודש יעשה חמישי	אינו דין שקודש יעשה שלישי

1) גמרא

a) קראי בויקרא יא'

i) פסוק לג'

(1) וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו

(2) כל אשר בתוכו יטמא ואותו תשבורו

ii) פסוק לד'

(1) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא

(2) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא

iii) פסוק לה'

(1) וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם

b) ויקרא ז' פסוק יט'

i) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל

2) דף יח.

a) says that ר' עקיבא

i) פסוק לג'

(1) "וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו וכו'"

ii) Deals with אוכל

(1) Because פסוק לג' continues after פסוק לד'

(a) And begins "מכל האוכל"

iii) And we are דורש

(1) the "יטמא" in פסוק לג'

(2) By its צירי as if it had a כתיב

- iv) So that we derive that
 - (1) אוכלין בכלי ראשון
 - (2) That are a שני
 - (3) Can be מטמא other things to become a שלישי
- b) ר' עקיבא for בשם ר' יוסי says ריש לקיש
 - i) פסוק לד' in "יטמא" the דורש ר' עקיבא
 - (1) משקין which deals with
 - (a) בפתח צירי as if it read
 - (b) פסוק לג' in "יטמא" the דורש he's as the same
 - ii) משקין מטמאין אוכלין דאורייתא that he derives that So
 - c) משקין מטמאין דאורייתא where ר' יוסי says elsewhere that
 - i) ר' עקיבא for דין this ר' יוסי says
 - ii) משקין אינן מטמאין דאורייתא that ר' יוסי himself says but
 - iii) גמרא as the פתח צירי with יטמא דורש ר' יוסי isn't Because
- 3) Separate introductory points
 - a) "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל"
 - i) בשר קדשים that Teaches
 - (1) טומאת חולין of the lowest grade that touches
 - (a) טמא for קדשים for yet one lower grade becomes
 - b) קדשים or תרומה but חולין may eat טבול יום לפני הערב שמש
 - c) מחוסר כפורים if he's still לאחר הערב שמש
 - i) אוכל בתרומה ואינו אוכל בקדשים
 - d) חולין for טומאה of the lowest grade
 - i) פסול בחולין Is
 - ii) חולין other מטמא to be no further ability because there is
 - e) תרומה for טומאה of the lowest grade
 - i) פסול בתרומה Is
 - ii) תרומה other מטמא to be no further ability because there is
 - f) even though תנאים and אמוראים disagree
 - i) whether
 - (1) אוכלין that deals with פסוק לג' in
 - (a) פתח צירי with נדרש is יטמא the
 - (2) פסוק לד' in

- (a) Whether the פסוק deals
 - (i) in טומאת משקין
 - (ii) Or in הכשר
- (b) And
 - (i) If it deals in טומאת משקין
- (c) whether the יטמא is נדרש with פתח צירי
- ii) all agree that in פסוק לג'
 - (1) at a minimum the יטמא
 - (2) even if read only with a שוא
 - (3) would teach that חולין and תרומה
 - (a) as אוכלין
 - (i) are טמא at least to the grade of שני
- g) שלישי adds that פסול קדשים ר' יוסי
 - i) because of
 - (1) והבשר אשר יגע בכל טמא
 - (2) Where "בכל טמא" includes a שני that is the lowest grade of טומאה for חולין
- h) ר' יוסי then adds further that
 - i) based on טבול יום קל וחומר יז'
 - (1) שלישי to the level of פסול is תרומה
 - ii) Based on מחוסר כפורים קל וחומר טז'
 - (1) רביעי as we'll see further below to the level of פסול קדשים
- i) were
 - i) ר' עקיבא to agree with ר' יוסי
 - (1) That בפתח צירי is to be read in יטמא לג'
 - (2) To derive שלישי for חולין and תרומה
 - ii) Then
 - (1) והבשר אשר יגע would have taught that
 - (a) רביעי פסול בקדשים
 - (b) Even without any קל וחומר
 - iii) And then
 - (1) רביעי פוסל בתרומה would have taught that טבול יום קל וחומר יח'
 - (2) חמישי פוסל בקדש would have taught that קל וחומר יט'
- j) Now (מהרש"א as explained by ר' עקיבא

- i) Is דורש the יטמא with פתח צירי to derive שלישי for חולין and תרומה
- ii) And derives והבשר אשר יגע בקדש רביעי from יגע
- iii) Yet, nowhere do we see any תנא who derives
 - (1) רביעי פסול בתרומה from
 - (a) קל וחומר יח' יה'
 - (2) חמישי פסול בקדש from
 - (a) קל וחומר יט' יט'
- k) So it must be that ר' עקיבא says
 - i) That קל וחומר יח' יה' isn't valid
 - ii) Because
 - (1) The fact that a טבול יום eats חולין but not תרומה
 - (2) Doesn't mean that תרומה is **generally** more susceptible to low grades of חולין טומאה than חולין טומאה
 - (3) It means only that it is more susceptible to the טומאה of a טבול יום that אב הטומאה טבילה was a high grade טומאה
- 4) רש"י
 - a) קשיא
 - i) Why don't we say דיו in
 - (1) קל וחומר טז' טז'
 - (a) So that קדש not go past the שלישי of the תרומה
 - (b) That is the מלמד in that קל וחומר
 - (2) קל וחומר יט' יט'
 - (a) So that קדש not go past The רביעי of the תרומה
 - (b) That is the מלמד in that קל וחומר
 - b) תירוץ
 - i) To avoid this דיו is the reason that the גמרא mentions "והבשר אשר יגע בכל טמא"
 - ii) That is, to point out that even without the קל וחומר
 - (1) קדש would have reached
 - (a) the level of שלישי in relation to קל וחומר טז' טז'
 - (b) and the level of רביעי in relation to קל וחומר יט' יט'
 - iii) so that
 - (1) if you apply דיו

(2) you are destroying the קל וחומר because you leave nothing for the קל וחומר to accomplish

5) תוספות

- a) Here is another reason why there is no דיו in קל וחומר טז from תרומה to קדש
- b) Remember that
 - i) before we apply קל וחומר טז to move קדש from שלישי to רביעי
 - ii) We've already applied קל וחומר יז TO move תרומה from שני to שלישי
 - iii) So that at this stage we know that שלישי פסול בתרומה
- c) Now remember also that מחוסר כפורים can eat תרומה
- d) In this way a מחוסר כפורים is like a שלישי בתרומה
 - i) Because he doesn't affect תרומה and in fact can eat תרומה
 - ii) The same as שלישי doesn't affect תרומה
- e) We also know that מחוסר כפורים can't eat קדש
- f) So we see that something
 - i) that has the attributes of a שלישי לטומאה
 - ii) also has a quality of פסול בקדש in the sense that he can't eat קדש
- g) And we can derive from this by way of במה מצינו
 - i) That a שלישי לטומאה is generally פסול בקדש
 - ii) so that
 - (1) if you apply דיו
 - (2) to limit קדש to be שלישי פסול like תרומה
 - (3) you are destroying the קל וחומר because you leave nothing for the קל וחומר to accomplish

6) מהרש"א

- a) קשיא
 - i) why does רש"י not use the במה מצינו approach that תוספות uses
- b) תירוץ
 - i) In order to avoid דיו
 - (1) רש"י requires that דיו would have made a פסוק unnecessary
 - (2) while for תוספות it's enough that דיו would have made a במה מצינו unnecessary
- c) note that
 - i) רש"י could have asked

- (1) In קל וחומר יז'
- (2) Why don't we apply דיו to retain תרומה
 - (a) At the same שני level
 - (b) Of the חולין that is the מלמד in that קל וחומר
- ii) And רש"י could have answered
 - (1) That even without the קל וחומר
 - (2) We would already have known that
 - (a) שני reaches the level of תרומה
 - (3) as we explained earlier
 - (4) so that
 - (5) if you apply דיו
 - (a) the פסוק would not have been necessary
 - (b) once we had the קל וחומר
- d) קשיא
 - i) but even if we apply דיו
 - (1) so we'd know that תרומה becomes a שני
 - (2) by way of the קל וחומר
 - ii) we'd still need פסוק לד' to teach that חולין becomes a שני
 - iii) and we just decided that רש"י says דיו unless it makes a full פסוק unnecessary
- e) תירוץ
 - i) because the פסוק teaches שני for both חולין and תרומה
 - ii) We consider as if there were a separate פסוק for each
 - iii) So that the קל וחומר with a דיו
 - iv) Would have made the פסוק for תרומה unnecessary
- f) קשיא
 - i) go back to שטת תוספות
 - (1) that we don't say דיו
 - (2) because by מצינו בקודש we would already have known that שלישי פסול בקודש
 - ii) we can accept that the fact that we already know קדש בשלישי by מצינו
 - (1) works to force קל וחומר טז' to teach קדש ברביעי
 - iii) But how does it work to allow קל וחומר יט' to teach קדש בחמישי
- 7) אחרונים
 - a) תירוץ

- i) when we apply קל וחומר יט'
- ii) we are in the מהלך
- iii) that רביעי פסול בתרומה
- iv) So that מחוסר כפורים is similar to a רביעי rather than to a שלישי
- v) So that the מצינו במה would have taught בקדש
- vi) And this forces the קל וחומר to teach חמישי בקדש

דף י"ט.

רש"י ד"ה אמר לי', חלק א'

טז'	יז'	יח'	יט'	כ'
מחוסר כפורים מותר בתרומה	טבול יום מותר בחולין	טבול יום מותר בחולין	מחוסר כפורים מותר בתרומה	טבול יום מותר בחולין
מחוסר כפורים אסור בקודש	טבול יום אסור בתרומה	טבול יום אסור בתרומה	מחוסר כפורים אסור בקודש	טבול יום אסור בקודש
תרומה שפסול בשלישי	חולין נעשית שני	חולין נעשית שלישי	תרומה נעשית רביעי	חולין נעשית שני
אינו דין שיעשה רביעי בקדש	אינו דין שתרומה תיעשה שלישי	אינו דין שתרומה תיעשה רביעי	אינו דין שקודש יעשה חמישי	אינו דין שקודש יעשה שלישי

1) גמרא

- a) Review the prior ד"ה beginning on page 42
- b) Especially קל וחומר יט' and קל וחומר יח'
 - i) That in theory could apply to ר' עקיבא who holds that
 - (1) That there is שלישי for חולין
 - ii) To teach that
 - (1) תרומה עושה רביעי
 - (2) קדש עושה חמישי
 - c) But in fact we find no תנא who holds that
 - i) תרומה עושה רביעי
 - ii) קדש עושה חמישי
 - d) So it must be that ר' עקיבא says that קל וחומר יח' isn't valid
 - i) Because
 - (1) The fact that a טבול יום eats חולין but not תרומה
 - (2) Doesn't mean that תרומה is **generally** more susceptible to low grades of חולין than טומאה
 - (3) It means only that it is more susceptible to the טומאה of a טבול יום that until אב הטומאה was a high grade טבילה

2) רש"י

- a) The same logic for ר' עקיבא destroys יט' קל וחומר

- i) The fact that a מחוסר כפורים eats תרומה but not קדש
 - ii) Doesn't mean that קדש is **generally** more susceptible to low grades of טומאה than תרומה
 - iii) It means only that it is more susceptible to the טומאה of a כפורים that until טבילה and הערב שמש was a high grade טומאה אב
- 3) מהרש"א
- a) קשיא
 - i) We apply קל וחומר יט' to teach that קדש עושה חמישי
 - ii) Only after we've derived from קל וחומר יח' that תרומה becomes a רביעי
 - iii) Once we've shown that for עקיבא ר' there is no קל וחומר יח'
 - iv) So that תרומה can only become a שלישי
 - v) קל וחומר יט' is destroyed automatically
 - vi) So why does רש"י need to set out a separate mechanism to be מבטל it
 - b) תירוץ
 - i) if there were no קל וחומר יח'
 - ii) we still would have derived that קדש becomes a חמישי in two steps
 - (1) והבשר אשר יגע בכל טמא
 - (a) As applied to קדש that touches בתרומה שלישי
 - (b) Would have raised קדש to רביעי
 - iii) קל וחומר יט'
 - (1) Would then have forced us to teach that קדש becomes a חמישי
 - (2) Because it would be unnecessary to teach that קדש becomes a רביעי
 - iv) and that's why we need a separate mechanism to destroy קל וחומר יט'

רש"י ד"ה אמר לי, חלק ב'

1) הקדמה

- a) at page 43 we saw that ר' יוסי holds that משקין לא מטמאי דאורייתא
- b) At דף יז: the גמרא says לכולי עלמא משקין לא מטמאי כלי
- c) At דף יד. there is a מחלוקת
 - i) Whether אוכל מטמא אוכל בקדשים מדאורייתא
- d) At page 44 we noted that ר' יוסי holds that קדש can become a רביעי

2) רש"י

a) קשיא

- i) Once ר' יוסי says משקין אינן מטמאין דאורייתא
- ii) If he also holds אין אוכל מטמא אוכל
- iii) How can קדש ever be a רביעי
- iv) After all the longest possible chain ends in שלישי

(1) כלי ראשון

(2) אוכל שני

(a) because if the שני were משקין

(b) it could not be מטמא further

(3) משקין שלישי

(a) Because אוכל couldn't be the שלישי

(b) Since אין אוכל מטמא אוכל

b) תירוץ

- i) ר' יוסי must be that
- ii) דרבנן can be רביעי only קדש

c) הקדמה

- i) We saw at page 44 that ר' יוסי says that חולין a שני and that תרומה can become at least a שני
- ii) And based on this we established that even without a קל וחומר we would have known that קדש can become a רביעי from the פסוק of אשר יגע בכל (קדש) והבשר (קדש) אשר יגע בכל טומאה

d) קשיא

- i) For ר' יוסי what sort of חולין שניים can make קדש שלישי
- ii) משקין אינן מטמאין דאורייתא because he says משקין can't be
- iii) And it can't be אוכל if he says אין אוכל מטמא אוכל

- e) תירוץ
- i) must be that ר' יוסי holds that אכל מטמא אכל at least בקדש
 - ii) So that we have this chain
 - (1) כלי ראשון
 - (2) אכל חולין שני
 - (3) בשר קדש שלישי
- f) קשיא
- i) From בפתח צירי ר' עקיבא that ויקרא יא' לג' in יטמא From
 - ii) ר' עקיבא derives both that אכלין מטמאי משקין and that חולין can become שלישי
 - iii) Now that at page 44 we've said that ר' יוסי says that חולין can't become שלישי
 - iv) So he doesn't read יטמא with צירי פתח
 - v) How then does he know that אכלין מטמאין משקין
- g) תירוץ
- i) See page 26 where we said that ויקרא יא' לה' in טמא הוא is a מיעוט that teaches that אכלין אינן מטמאין כיוצא בהן
 - ii) And this מיעוט implies that אכלין מטמאין שאינן כיוצא בהן
 - iii) So that אכלין מטמאין משקין
- 3) מהרש"א
- a) קשיא
- i) אכלין שנטמאו משרץ ויקרא יא' לה'
 - ii) That are more חמיר than אכלין שנטמאו בכלי
 - iii) How do we now that even אכלין שנטמאו בכלי are משקי
- 4) מהרש"ל
- a) קשיא
- i) once רש"י determines that ר' יוסי holds אכל מטמא אכל בקודש
 - ii) Then why does רש"י ask “How is it that ר' יוסי who holds אכלין מטמאין משקין אינן מטמאין דאורייתא can ever have רביעי בקדש”
 - iii) There is a רביעי בקדש in either one of 'א' שרשרת or 'ב' שרשרת
 - (1) שרשרת א'
 - (a) כלי ראשון
 - (b) אכל שני
 - (c) אכל שלישי
 - (d) משקין רביעי

(2) שרשרת ב' (2)

- (a) כלי ראשון
- (b) אוכל שני
- (c) אוכל שלישי
- (d) אוכל רביעי

b) תירוץ

i) ' doesn't work for two reasons

(1) First reason

- (a) for only an אוכל of חולין and תרומה can be משקין
- (b) Here's proof
 - (i) We established earlier for ר' יוסי that אוכל is based on in ' לח' that teaches that אוכלין aren't for מטמא אוכלין and תרומה and implies that אוכלין are משקין
 - (ii) Now that פסוק deals with אוכל that was בשרץ

(2) Second reason

- (a) For ר' יוסי even אוכל ראשון shouldn't be משקין
- (b) Here's proof
- (c) for קדש in fact אוכל מטמא אוכל
- (d) So
 - (i) the מיעוט from הוא מטמא אוכל that teaches that אוכל doesn't apply to קדש
 - (ii) And it follows that the implication that אוכלין מטמאין משקין also doesn't apply to קדש

ii) Nor does ' work

(1) since אוכל מטמא אוכל at all

iii) It's illogical to say that for קדש there can be **two** stages of אוכל מטמא אוכל

- (1) From שני to שלישי
- (2) And then again from שלישי to רביעי

5) מהרש"א

- a) דוחק is a מהרש"ל
- b) the reason why רש"י didn't explain בקדש based on אוכל מטמא אוכל בקדש is simply because רש"י preferred an explanation that would work also for those who אין אוכל מטמא אוכל בקדש

רש"י ד"ה אמר לי', חלק ג'

1) Introduction

- a) We've established at page 44
 - i) That ר' יוסי under our שטה holds
(1) שלישי can't become a חולין
(2) משקין אינן מטמאין דאורייתא
- b) Now review portions of the סוגיא at דף יד.
 - i) ר' חנינא permits בשר קדשים that is a שלישי to touch a לטומאה and thereby become a לטומאה שני
 - ii) ר' עקיבא adds that שמן תרומה that is שלישי לטומאה and is considered פסול rather than טמא can be made a לטומאה ראשון
 - iii) ר' מאיר says that תרומת חמץ טהורה in the 6th hour on ערב פסח when the תרומת חמץ is אסור דרבנן can be burned with טמאה that is a לטומאה ראשון thereby making the תרומה שני לטומאה טהור a לטומאה ראשון
 - iv) ר' מאיר disagrees with ר' יוסי
 - v) ר' מאיר explains that ר' חנינא deals with בשר שנטמא במשקין and that ר' ירמיה derives his דין from ר' חנינא
 - (1) ר' מאיר says
 - (a) משקין אינן מטמאין דאורייתא
 - (b) So that ר' חנינא says that בשר that had become a שלישי only דרבנן may touch בשר ראשון
 - (c) And just so an איסור דרבנן can also be permitted to touch בשר ראשון
 - (2) ר' יוסי says that
 - (a) משקין מטמאין דאורייתא
 - (b) So that the בשר became a דאורייתא שלישי
 - (c) So it was already severely defective before we allow it to touch בשר ראשון
 - (d) And can't prove that A less severely defective איסור דרבנן can also be permitted to touch בשר ראשון

2) רש"י

- a) קשיא
 - i) How can you say for ר' יוסי that דאורייתא מטמאין דאורייתא
 - ii) When we just established that ר' יוסי holds דאורייתא מטמאין דאורייתא
- b) תירוץ
 - i) ר' יוסי means to say that

ר' חנינא can't derive his דין from ר' מאיר (1)

ר' חנינא can agree with ר' עקיבא that משקין מטמאין דאורייתא (2) because

3) מהרש"א

a) Introduction

i) At page 52 רש"י established that ר' יוסי must hold אוכל מטמא אוכל בקדש

ii) for ר' מאיר we don't have this proof and it's possible that he holds אין אוכל מטמא אוכל בקדש

b) קשיא

i) Instead of saying that the מחלוקת is based on a שיטה (משקין מטמאין דאורייתא) that ר' יוסי himself doesn't hold

ii) why doesn't ר' ירמל explain the מחלוקת between ר' מאיר and ר' יוסי more simply without the involvement of any משקין at all

iii) ר' חנינא deals with the following chain

(1) שרץ

(2) כלי ראשון

(3) אוכל שני

(4) בשר שלישי

iv) for ר' יוסי

(1) the שלישי is דאורייתא because אוכל מטמא אוכל

v) for ר' מאיר

(1) אין אוכל מטמא אוכל because דרבנן שלישי is

c) תירוץ

i) Because the משנה says that ר' חנינא was מוסיף on ר' עקיבא

ii) we prefer a תירוץ where ר' יוסי disagrees based on his understanding of how ר' חנינא understood what ר' חנינא said

iii) see also ר' יוסי לטעמי at תד"ה at דף טו:

רש"י ד"ה אמר לי, חלק ד'

1) Introduction

- a) Refer back to the earlier portions of this רש"י including that
 - i) ר' עקיבא says there is no שלישי for חולין because ר' יוסי disagrees with ר' עקיבא and isn't דורש the word יטמא in פסוק לג' according to its כתיב of פתח צירי
 - ii) We assume that ר' יוסי is also not דורש the word יטמא in פסוק לד' according to its כתיב so that ר' יוסי says משקין aren't דאורייתא

2) רש"י now refers to three דחוקין in how we outlined our שטה for ר' יוסי so far

a) First דוחק

- i) At דף טו: the גמרא says "ר' יוסי לטעמי דס"ל משקין מטמאין דאורייתא"
- ii) Yet we said that
 - (1) ר' יוסי really holds דאורייתא אינן מטמאין משקין because he's not דורש the יטמא in פתח צירי with פסוק לד'
 - (2) And that at דף טו:
 - (a) ר' יוסי refers to what ר' עקיבא holds not to what ר' יוסי himself holds

b) second דוחק

- i) At דף יח the גמרא explains that to derive that משקין מטמאין אוכלין
- ii) ר' עקיבא relies on two פסוקים
 - (1) ויקרא יא' לג' in יטמא
 - (a) ר' עקיבא derives that אוכל שני עושה שלישי בחולין based on his reading of the word פתח צירי
 - (2) And
 - (a) אוכל לא מטמא אוכל that is ממעט from ויקרא יא' לח' in טמא הוא
 - (b) ר' עקיבא implies that it must be that the לימוד from פסוק לג' that we just described is to teach that אוכלין מטמאין משקין and not that אוכלין מטמאין אוכלין

iii) But for ר' יוסי

- (1) Who says there is no שלישי בחולין because he's not דורש the יטמא in פסוק לג' with פתח צירי
- (2) we're forced to explain how ר' יוסי knows that משקין מטמאין
- (3) And we're pressed to say בדוחק
- (4) That although ר' עקיבא needs both פסוק לג' and פסוק לח' for this purpose
- (5) אין אוכלין alone is enough because by being ממעט that ר' יוסי אוכלין מטמאין משקין itself implies that פסוק מטמאין אוכלין

c) Third דוחק

תד"ה וניתני

- 1) Review carefully מה מחוסר כפורים at page 42
- 2) גמרא
 - a) Here's proof that ר' יוסי says חולין and תרומה don't become שלישי based on the ויקרא יא' לג' in יטמא of כתיב
 - i) ר' יוסי needs no קל וחומר to teach that קדש can become שלישי because he relies on "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל" that teaches that בשר קדשים that touches the lowest grade of חולין (שני) טומאת חולין becomes טמא for קדשים for yet one lower grade (שלישי)
 - ii) But he relies on a קל וחומר to teach that תרומה can become שלישי and that קדש can become רביעי
 - iii) And if ר' יוסי were to be דורש the כתיב of יטמא then
 - (1) תרומה and חולין שלישי would alone have been enough to teach
 - (2) One קל וחומר would have taught that תרומה can become רביעי
 - (3) And the second קל וחומר would have taught that קדש becomes חמישי
- 3) תוספות
 - a) the גמרא could have said more simply
 - i) ר' יוסי to agree with ר' עקיבא that יטמא in פסוק לג' is to be read צירי בפתח צירי to derive שלישי for חולין and תרומה
 - ii) Then רביעי פסול בקדשים והבשר אשר יגע would have taught that קל וחומר even without any
- 4) מהרש"א
 - a) Another simple proof
 - i) ר' יוסי to agree with ר' עקיבא that יטמא in פסוק לג' is to be read צירי בפתח צירי to derive שלישי for חולין and תרומה
 - ii) Then the קל וחומר based on תרומה on which ר' יוסי relies to teach רביעי for קדש
 - (א) ומה מחוסר כפורים שאוכל בתרומה
 - (ב) אינו אוכל בקדשים
 - (ג) שלישי שפסול בתרומה
 - (ד) אינו דין שיעשה רביעי בקודש
 - iii) Could have been based on חולין as well as on תרומה
 - (א) ומה מחוסר כפורים שאוכל בתרומה
 - (ב) אינו אוכל בקדשים
 - (ג) שלישי שפסול בחולין
 - (ד) אינו דין שיעשה רביעי בקודש

תד"ה לא לישתמיט חלק א' ותד"ה אלמא

1) גמרא

- a) רביעי בתרומה or חמישי בקדש ר' עקיבא says there is no
- b) Here's proof
 - i) משנה דמעלות
 - (1) הלכה First
 - (a) הכלי מצרף מה שבתוכו לקודש
 - (b) Meaning that אין כלים קדש in a כלים are מטמא each other although they don't touch each other
 - (2) Second הלכה (this הלכה has no connection with the first הלכה)
 - (a) אין חמישי בקדש ורביעי בתרומה
 - ii) מעלות of משנה ר' יוחנן says this
 - (1) including the second הלכה
 - (a) is based on what ר' עקיבא said in עדיות
 - iii) so we've proved that ר' עקיבא holds בתרומה ר' עקיבא
- c) Here is the משנה in עדיות
 - (1) יש צירוף לאפר חטאת first says that תנא קמא
 - (2) הכולת והקטרת והלבונה והגחלים for צירוף is also מוסיף ר' עקיבא that there is also
- d) דרבנן says for ר' יוחנן that it must be that the צירוף in מעלות is
- e) Here's why
 - i) עדיות in משנה ר' עקיבא follows מעלות of דין צירוף ר' יוחנן says the
 - ii) And
 - (1) According to רש"י
 - (a) לבונה וגחלים The
 - (b) דרבנן only מטמא are עדיות in ר' עקיבא refers to That
 - (2) According to תוספות
 - (a) דרבנן only מטמא which is אפר חטאת deals with עדיות in תנא קמא Since the
 - (b) "הוסיף" uses the word ר' עקיבא And since
 - (c) צירוף דרבנן also only meant ר' עקיבא The implication is that
- f) But ר' חנין disagrees
 - i) דאורייתא is מעלות in צירוף and says the
 - ii) because

- (1) according to the שטה of רש"י that we just set out
 - (a) עדיות in ר' עקיבא doesn't follow משנה in ר' חנין holds that
- (2) according to the שטה of תוספות that we just set out
 - (a) עדיות in ר' עקיבא does follow משנה even if
 - (b) תנא קמא like ר' עקיבא doesn't necessarily mean that הוסיף word deals with צירוף דרבנן
- 2) רש"י
 - a) see page 51 where רש"י says that the מ"ד who says that דאורייתא אינן מטמאין משקין אינן must hold that רביעי בקדש is only דרבנן
 - b) Here is further proof
 - i) Once ר' יוחנן says the הלכה of צירוף in מעלות (the first הלכה) is דרבנן
 - ii) It follows that the הלכה of רביעי בקדש in מעלות (the second הלכה) is also דרבנן
- 3) תוספות (as explained by מהרש"א)
 - a) קשיא
 - i) but we just pointed out that מעלות is עקיבא ר' בשיטת
 - ii) and for עקיבא ר' there is no question that דאורייתא בקדש רביעי because he holds that והבשר אשר יגע בכל טמא so that חולין עושין שלישי קדש becomes רביעי based on טמא (see ד"ה וניתני at page 58)
 - iii) So it must be that although the הלכה of צירוף in מעלות is דרבנן still the הלכה of דאורייתא in מעלות רביעי בקדש is

תד"ה לא לישתמיט חלק ב'

- 1) דף יד. at גמרא
 - a) and אביי say רב אדא בר אהבה
 - i) אוכל מטמא כיוצא בו בקודש
 - b) רבינא says
 - i) אין אוכל מטמא כיוצא בו בקודש
- 2) Introductory points
 - 1) See דף טו: and דף יח and also beginning on page 56 where we prove that both ר' עקיבא and ר' מאיר disagree with דאורייתא and say משקין aren't מטמא דאורייתא and יוסי derives from the כתיב of יטמא in 'לד' ויקרא יא' that משקין are דאורייתא
 - 2) Beginning on page 56 and elsewhere we also showed that
 - a) אוכל מטמא אוכל בקדש ר' יוסי must say
 - b) ר' יוסי derives that אוכלין can be מטמא חולין up to the level of שני from the implication of תמא הוא that teaches that אוכל isn't מטמא and thereby suggests that אוכלין are משקין
 - c) ר' יוסי derives from תמא at least to the level of שלישי that קדש become טמא and ובהבשר אשר יגע בכל טמא
 - d) It's possible that ר' מאיר says that אוכל מטמא אוכל בקודש so that it's possible that רבינא agrees with ר' מאיר
- 3) תוספות (as explained by מהרש"א)
 - i) Note that the לימוד from תמא הוא that ר' יוסי uses to derive that אוכלין מטמאי אוכל מטמא אוכל בקדש and ר' יוסי who say רב אדא בר אהבה only works for משקין
 - ii) But for רבינא who says בקדש אוכל מטמא אוכל and for ר' מאיר if he agrees with רבינא
 - (1) The מיעוט from תמא הוא proves nothing for חולין and it's possible that אוכלין משקין even מטמא aren't חולין
 - (2) Because possibly the מיעוט is necessary
 - (a) Not because for חולין there is a דין that אוכלין are מטמא חולין and I might have thought they're חולין as well as משקין חולין מטמא אוכלין חולין
 - (i) Because even without the מיעוט I never would think that אוכלין are לימוד מטמא without the support of a direct
 - (b) But because without the מיעוט I might have thought that קדש אוכל מטמא חולין because here there is support from the פסוק of יגע ובהבשר אשר יגע that applies only to קדש that becomes טמא
 - (i) so the מיעוט is needed to teach that despite the פסוק still אין אוכל מטמא חולין בקודש

סוגיא דטומאת ידיים וטומאת כלים

תד"ה שאין טומאת ידיים במקדש

- 1) משנה
 - a) מחט שנמצאת בבשר קדש
 - i) סכין וידיים טהורות
 - ii) ובשר טמא
 - b) אמר ר' עקיבא זכינו שאין טומאת ידיים במקדש
 - i) דהרי חוץ למקדש טמאים בהיסח הדעת
- 2) גמרא
 - a) (מטמא כלים are משקין that) תקנת כלים (שניות are ידיים that) were both י"ח דבר on the same day as part of the דבר נתקן
- 3) (מהרש"א as explained by) תוספות
 - a) קשיא
 - i) היסח הדעת applies only after תקנת ידיים
 - ii) why does ר' עקיבא assume there was היסח הדעת in this case
 - b) תירוץ Possible
 - i) the משנה refers to the תקנה mentioned in הגיגה that ידיים become טמא if they touch even a לטומאה שני
 - c) Possible תירוץ dismissed
 - i) that תקנה applies only to קדשים and wasn't part of the more general תקנות that are part of the דבר י"ח
 - d) תירוץ
 - i) there was also a תקנה that ידיים that touch a ראשון such as a מחט in our case
 - ii) become a שני even for חולין and even where there was no היסח הדעת
 - iii) Because these facts are לא גרעי than סתם ידיים after היסח הדעת
 - iv) And for the same לא גרעי reasoning we assume that this תקנה was made as part of the דבר י"ח

דף י"ט:

גמרא האי מחט מאי עבידתיה

1) גמרא

- a) מחט שנמצאת בבשר קדש
 - i) סכין וידים טהורות
 - ii) ובשר טמא
- b) אמר ר' עקיבא זכיננו שאין טומאת ידים במקדש
 - i) דהרי חוץ למקדש טמאים בהיסח הדעת
- c) קשיא
 - i) Presumably there is only a ספק that the מחט is טמא
 - ii) לא גזרו על ספק כלים בירושלים
 - iii) So why does the משנה say that the בשר is טמא because it touched the מחט
- d) תירוץ First
 - i) The מחט was definitely an אב הטומאה because it touched an אב הטומאה and חרב הרי הוא כחלל
 - ii) The בשר is טמא because the מחט was found in the בשר so it of course touched the בשר
 - iii) The כהן and the סכין are טהור because
 - (1) there is a ספק whether the מחט touched them in the עזרה
 - (2) the עזרה is a רשות הרבים
 - (3) ספק טומאה ברשות הרבים טהור
- e) Second תירוץ
 - i) We don't know if the מחט became טמא
 - ii) The מחט came from חוץ לירושלים where גזרו על ספק כלים
 - iii) The כהן and the סכין are טהור because
 - (1) We're concerned only that the מחט might have become טמא by טומאת שרץ
 - (2) So that at worst the מחט is a ראשון that isn't אדם מטמא

1) מהרש"א

- a) why not answer that
 - i) We are **certain** that the מחט is טמא
 - ii) And that it became a ראשון rather than an אב הטומאה
 - iii) Because it contacted a שרץ rather than a מת טמא

- iv) And the reason that the כהן and סכין are both טהור
- (1) Is that a כלי ראשון is not מטמא an אדם or a כלי
- b) תירוץ
- i) that wouldn't be a חידוש at all
- c) קשיא
- i) review the second תירוץ that the גמרא gives to its קשיא
- (1) we are מסופק if the מחט is טמא as a ראשון לטומאה
- (2) The כלי is טמא because the ספק טומאה arose חוץ לירושלים
- (3) The כהן and the סכין are טהור
- (4) Because a כלי ראשון is not a מטמא an אדם or a כלי
- ii) So what's the חידוש in this case
- d) תירוץ
- i) the חידוש is
- (1) that we assume
- (2) that if the מחט became טמא
- (3) it was only a ראשון
- (4) not an אב
- e) קשיא
- i) why in fact don't we even consider that
- (1) it might have become an אב
- f) תירוץ
- i) That possibility is as remote as a ספק ספיקא
- (1) First ספק
- (a) Did it become טמא
- (2) Second ספק
- (a) If it did become טמא
- (b) Did it become an אב הטומאה
- ii) And this in fact is the reason why in 'ב' תירוץ we aren't concerned that there was a טומאת מת

תד"ה ונימא, חלק א'

1) גמרא

- a) מחט שנמצאת בבשר קדש
 - i) סכין וידים טהורות
 - ii) ובשר טמא
- b) אמר ר' עקיבא זכינו שאין טומאת ידים במקדש
 - i) דהרי חוץ למקדש טמאים בהיסח הדעת
- c) קשיא
 - i) There was also a תקנה that משקין מטמאין כלים
 - ii) Let's assume there were משקין on the בשר
 - iii) Since the סכין was טהור
 - (1) Why didn't ר' עקיבא also derive that
 - (2) It must be that אין טומאת כלים ע"י משקין במקדש

2) תוספות

- a) קשיא לר"י
 - i) At דף טז.
 - (1) משקין בית מטבחים דכן said ר' יוסי בן יועזר איש צרידה
 - (2) Which apparently means
 - (a) That there is no טומאת משקין במקדש at all
 - (b) And that even the משקין themselves are טהור
 - (c) So that they certainly can't be מטמא כלים
 - ii) that would explain why ר' עקיבא knew even without this משנה that אין טומאת כלים ע"י משקין במקדש
 - iii) So why does the גמרא ask that ר' עקיבא should have derived this rule from the משנה
- b) (מהרש"א as explained by תירוץ)
 - i) when we say that דכן means that משקין are טהור in the מקדש
 - ii) We mean that only for those who hold דאורייתא משקין אינן מטמאין
 - iii) Since ר' עקיבא holds that משקין מטמאין דאורייתא for him דכן can only mean that although the רבנן were משקין ע"י משקין elsewhere they didn't make this תקנה in the מקדש
 - iv) And it is this limited meaning of דכן that we expect ר' עקיבא to derive from this משנה

c) "וזה אינו נראה לו דלר"ע יהיו דכן תוספות מלטמא כלים"

3) מהרש"א

a) קשיא

i) presumably תוספות means that it seems unlikely to ר"י that עקיבא ר' would hold ומאז משקין דאורייתא and at the same time hold that מדאורייתא the משקין aren't מטמא כלים

ii) But at דף יח it's clear that עקיבא ר' does say that לא מטמאי לכלים מדאורייתא

b) תירוצ

i) must be that this is what תוספות means

ii) It seems unlikely to the ר"י that רבנן would make a special תקנה of דכן for the limited purpose of exempting מקדש from the תקנה of כלים that they made elsewhere

תד"ה ונימא, חלק ב', ותד"ה תרוייהו

1) גמרא

- a) מחט שנמצאת בבשר קדש
 - i) סכין וידים טהורות
 - ii) ובשר טמא
- b) אמר ר' עקיבא זכיננו שאין טומאת ידים במקדש
 - i) דהרי חוץ למקדש טמאים בהיסח הדעת
- c) קשיא א'

ציור א' לקשיא א'
שלמה גזר על טומאת ידים בקדש ולא במקדש
בי"ח דבר גזרו על טומאת ידים לתרומה אבל לא במקדש וטומאת כלים ע"י משקין אבל לא במקדש
משנה דמחט
מימרי' דר"ע דזכיננו שאין טומאת ידים במקדש והל"ל זכיננו נמי שאין טומאת כלים במקדש

- i) There was also a תקנה that משקין מטמאין כלים
 - ii) And we know that
 - (1) This תקנה and תקנת ידים
 - (2) were נגזר on the same day
 - (3) when דבר יח' גזרו יח'
 - iii) Let's assume there were משקין on the בשר
 - iv) Since the סכין was טהור
 - (1) Why didn't עקיבא ר' also derive that
 - (2) It must be that טומאת כלים ע"י משקין במקדש אין
- 2) (מהרש"א as explained by תוספות)
- a) גמרא of קשיא א' on תוספות of קשיא א'

ציור ב' קשיא על קשיא א'
שלמה גזר על טומאת ידים בקדש ולא במקדש
משנה דמחט

<p>ר' עקיבא זכינן דאין תקנת ידים דשלמה במקדש והלכך לא קאמר ר"ע זכינן דכלים לא מיטמאי במקדש לפי שבימיו עדיין לא הותקנה טומאת כלים כל עיקר אפילו בחוץ</p>
<p>י"ח דבר ותקנת כלים לאחר ר"ע מיהו במקדש לא גזרו אף בי"ח דבר והלכך לא צריכין למשנה אחרונה להודיענו דעכשיו טמא הוא במקדש</p>

(a) maybe the reason ר' עקיבא didn't refer to כלים תקנת is that he lived before the תקנה was made (see ציור ב')

b) גמרא of קשיא א' on תוספות of קשיא א' תירוץ

- i) That תקנה was part of the דבר י"ח that preceded ר' עקיבא as in ציור א'
- ii) So ר' עקיבא should have said זכינן

ציור א' לקשיא א'
שלמה גזר על טומאת ידים בקדש ולא במקדש
בי"ח דבר גזרו על טומאת ידים לתרומה אבל לא במקדש וטומאת כלים ע"י משקין אבל לא במקדש
משנה דמחט
מימרי' דר"ע דזכינן שאין טומאת ידים במקדש והל"ל זכינן נמי שאין טומאת כלים במקדש

c) גמרא of קשיא א' to תוספות of קשיא ב'

ציור ג'
שלמה גזר על טומאת ידים בקדש ולא במקדש
משנה דמחט סכין טהור
י"ח דבר ותקנו תקנת כלים אפילו במקדש
ר' עקיבא זכינן מהאי דמחט לגבי תקנת ידים אבל לבסוף לא זכינן לגבי כלים דאה"נ דמשנה דמחט לא גזר אבל לאח"כ גזר

- i) maybe the מחט of משנה occurred before the תקנה was made
 - ii) when the תקנת כלים was made later there was no exemption for מקדש
 - iii) ר' עקיבא realized that in the end there was a תקנה and there was no exemption for מקדש
 - iv) and that's why ר' עקיבא couldn't say זכינן
- d) תירוץ

- i) if there was a later משנה דמחט that overrode the תקנה
- ii) we would have expected that this would be mentioned in a later משנה
- iii) so again 'ציור א' must be correct

ציור א' לקשיא א'
שלמה גזר על טומאת ידים בקדש ולא במקדש
בי"ח דבר גזרו על טומאת ידים לתרומה אבל לא במקדש וטומאת כלים ע"י משקין אבל לא במקדש
משנה דמחט
מימרי דר"ע דזכינו שאין טומאת ידים במקדש והל"ל זכינו נמי שאין טומאת כלים במקדש

iv) And we understand why the גמרא asks in 'קשיא ר"ע that ר"ע should have said זכינו

e) גמרא

i) קשיא א' on תירוץ

ציור ד' תירוץ גמרא לקשיא א'
שלמה גזר על טומאת ידים בקדש ולא במקדש
בי"ח דבר גזרו על טומאת ידים לתרומה אבל לא במקדש
משנה דמחט (עדיין לא גזרו טומאת כלים כל עיקר)
בי"ח דבר גזרו טומאת כלים אבל לא במקדש
מימרי דר"ע דזכינו שאין טומאת ידים במקדש ולא יכול לומר זכינו נמי שאין טומאת כלים במקדש דמצד האי משנה דמחט יכול להיות דלאח"כ כשגזר טומאת כלים גזרו נמי אמקדש {אמנם בקושטא לבסוף לא גזרו על כלים במקדש דאל"ה הוי לי' למתני' במשנה אחרת}

- ii) the מחט of משנה occurred before the תקנה was made
- iii) when the תקנת כלים was made later there was in fact an exemption for מקדש
- iv) ר' עקיבא realized that in the end there was a תקנה and that there was an exemption for מקדש
- v) but ר' עקיבא couldn't say זכינו because he didn't know this from the משנה דמחט

f) קשיא ב'

- i) but the תקנת ידים was made on the same day as תקנת כלים
- ii) So that if תקנת ידים was made before משנה דמחט it must be that תקנת כלים was also made before the משנה דמחט

- iii) So why didn't עקיבא ר' say זכינו
- 3) מהרש"א as explained by תד"ה תרוייהו
- a) גמרא of קשיא ב' on תוספות of קשיא
- i) As we've shown in the tables to this point
- ii) שלמה גזר על טומאת ידים was קדש (although not במקדש)
- iii) whereas the תקנה of כלים wasn't made until דבר י"ח
- iv) so why does the גמרא say they were both made on the same day
- b) תירוץ

ציור ה' לקשיא ב'
שלמה גזר על טומאת ידים בקדש ולא במקדש
משנה דמחט (עדיין לא גזרו טומאת כלים כל עיקר)
בי"ח דבר גזרו טומאת ידים לתרומה שלא במקדש וטומאת כלים שלא במקדש
האי דקאמר ר' עקיבא זכינו אי"ח דבר קאי ובשעה דקאמר דזכינו בי"ח דבר כשגזרו טומאת כלים לא גזרו במקדש הו"ל נמי לפרש דבשעה שגזרו טומאת ידים לתרומה לא גזרו נמי למקדש

- i) see ציור ה'
- ii) The גמרא
- (1) realizes that תקנת ידים goes back to שלמה
- (2) accepts that י"ח דבר didn't happen until after דמחט
- (3) and also accepts that עקיבא ר' could say זכינו from דמחט only for תקנת ידים and not for כלים
- iii) The גמרא asks that
- (1) י"ח דבר for תרומה and תקנת כלים were made on the same day as part of
- (2) עקיבא ר' should have said זכינו from the י"ח דבר (not זכינו from the משנה דמחט) that when these last two תקנות were made במקדש was exempted from both

דף כ.

רש"י ד"ה שרץ מטמא

	ה'	ד'	ג'	ב'	א'
	אי אמרת גוז ואמרת נמי דעושה רביעי הוה מצי למיתני	מסקנא הוה מצי למיתני	מסקנא גוז משקין דרישא	הוה מצי למיתני בהוה אמינא	הוה אמינא
א'	שרץ לכולי ראשון	שרץ לכולי ראשון	שרץ לכולי ראשון	שרץ למשקין ראשון	שרץ למשקין ראשון
ב'	כלי לאוכלין שני	כלי למשקין שני	כלי לאוכלין שני	ומשקין לכולי שני	ומשקין לכולי שני
ג'	אוכלין למשקין שלישי	משקין לאוכלין שלישי	אוכלין למשקין שלישי	כלי למשקין שלישי	כלי לאוכלין שלישי
ד'	משקין לאוכלין רביעי			משקין לאוכלין רביעי	אוכלין למשקין רביעי

1) Introductory principles of the שיטה in this גמרא

- a) אין אוכלין מטמאין אוכלין
- b) אין משקין מטמאין משקין
- c) משקין מטמאין את הכלי לשני
 - i) כדר' יהודה בדף יז: לפני שחזר בו
- d) כלי מטמא אוכלין
- e) כלי מטמא משקין
- f) אוכלין ומשקין חולין אליבא דר' עקיבא
 - i) מיטמאי
 - (1) לרביעי לפי ההוה אמינא
 - (2) לשלישי לפי המסקנא

2) גמרא

- a) ברייתא
 - i) column 'א in the table
 - ii) lists **three** stages of טומאה that begin with שרץ
- b) קשיא
 - i) But that column lists **four** stages
- c) תירוצ'
 - i) Cut out the first stage where שרץ is משקין
 - ii) So you're left with the three stages listed in column 'ג

3) מהרש"א (as explained by רש"י)

- a) קשיא
- i) go to row 'ג of column 'א
(1) כלי שני מטמא אוכל לשלישי (1)
 - ii) Now עקיבא ר' is the מאן דאמר who says חולין can become a שלישי based on מטמא כלי ראשון (with the פתח צירי of כתיב) in 'לג' ויקרא that deals with אוכלין שני in a ראשון and that teaches that the שני can be מטמא a שלישי (see page 56)
 - iii) Since that לימוד deals only with a chain of טומאה that begins with a ראשון כלי
 - iv) Why does the גמרא assume that a שני כלי can also lead to a שלישי
- b) תירוצ
- i) Once we know from the פסוק that חולין can become a שלישי
 - ii) it doesn't matter whether the route it takes to reach the level of שלישי
 - (1) is כלי שני לאוכלין שלישי (1)
 - (2) Or כלי ראשון לאוכלין שני למשקין שלישי (2)
- c) קשיא
- i) the רביעי בחולין in column 'א ended in הוה אמינא
 - ii) How can that be since even עקיבא ר' doesn't go beyond שלישי בחולין
- d) תירוצ
- i) This קשיא is meant to be included when the גמרא asks
 - (1) “Why do you first say there in column 'א there are three stages of טומאה that start with שרץ when you really list four”
- e) Note that
- i) In the הוה אמינא column 'ב' would also have been valid
 - ii) In the מסקנא column 'ד' would also have been valid
 - iii) if we combine elements of the הוה אמינא and the מסקנא⁴
 - (1) namely
 - (a) if we say both גוז משקין דרישא as in the מסקנא
 - (b) And חולין עושה רביעי as in the הוה אמינא
 - (2) Then column 'ה' would also have been valid

⁴ compare גנזי יוסף

תד"ה לא דיין שהן דכין

- 1) גמרא בדף טז.
 - a) רב says
 - i) טומאת משקין דרבנן
 - ii) There is no טומאה דרבנן במקדש
 - iii) That's why משקין בית מטבחיא are טהור
 - b) שמואל says
 - i) טומאת משקין דאורייתא
 - ii) So that משקין do become במקדש
 - c) קשיא
 - i) what about 'יא' לד' ויקרא
 - (1) מכל האוכל
 - (2) אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא
 - (3) וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא
 - ii) Isn't שמואל correct that one יטמא in this פסוק teaches מחוברין but that the other יטמא in this פסוק teach משקין
 - d) תירוץ
 - i) no
 - ii) the first יטמא teaches that אוכלין are טומאה with מחוברין while the second יטמא teaches that אוכלין are טומאה with תלושין
 - e) קשיא for רב
 - i) can't be that the second יטמא teaches תלושין הכשר במשקין
 - ii) Because we know from חנינא בר' יוסי בר' ר' that משקין תלושין aren't במקדש
 - iii) So it must be that הכשר תלושין outside of the מקדש is only דרבנן
 - iv) So that the יטמא is available to teach משקין
 - f) תירוץ
 - i) מכשיר במקדש are מים תלושין does teach that יטמא
 - ii) What's not מכשיר for חנינא בר' יוסי בר' ר' is דם because it's not כמים
- 2) תוספות דף טז. ד"ה תירגמא אדם
 - a) קשיא
 - i) In מסכת חולין the גמרא says we can't limit חנינא בר' יוסי בר' ר' to דם because he refers to משקי in the plural
 - (1) that implies a variety of משקין

דם not just (2)

b) תירוץ

i) Since there is no other alternative the גמרא at טז דף would say that the reference to משקי in the plural is a reference to the דם of בהמות in general

3) Our גמרא at כ. דף

a) מחט שנמצאת בבשר קדש הסכין והידים טהורות והבשר טמא

b) קשיא

i) האי בשר דאיתכשר במאי

c) תירוץ

i) דאיתכשר בדם

d) קשיא

i) But ר' יוחנן said that

(1) דם אינו מכשיר

(2) משום דלא נשפך כמים

e) תירוץ

i) It was מטבחיא with מים מוכשר

f) קשיא

i) But משקיין בית מטבחיא לא מכשרי ר' יוסי בר' חנינא said as we mentioned earlier that במקדש

g) שמואל by תירוץ

i) כגון שהיתה פרה של זבחי שלמים והעבירה בנהר ושחטה ועדיין משקה טופח עלי'

h) (מהרש"א as explained by תוספות)

i) קשיא

(1) when the גמרא asked from חנינא ר' יוסי בר' חנינא that מטבחיא דבית משקיין can't be מכשיר

(2) Why didn't the גמרא answer as on טז דף that חנינא ר' יוסי בר' חנינא refers to דם only

ii) תירוץ

(1) We use that תירוץ only where we have no other approach because it's a דוחק to say that by משקי means only דם and the plural refers to בהמות in general

4) מהרש"א

a) קשיא

i) when the גמרא first attempted to say the animal was בדם הוכשר

- ii) Why didn't the גמרא respond that יוסי בר' חנינא says there can be no הכשר בדם במקדש
 - iii) Why did the גמרא need to rely on ר' יוחנן for this קשיא
- b) תירוץ
- i) because if it weren't for ר' יוחנן who says outright there is no הכשר בדם
 - ii) we'd have felt compelled to say the reverse of what we say on דף טז
 - (1) namely we would have said that
 - (a) ר' יוסי בר' חנינא means only מים and his use of the plural משקי is only a reference to water for בהמות generally
 - (b) And that there can be הכשר בדם
- 5) Go back to the תירוץ in our גמרא by שמואל
- i) כגון שהיתה פרה של זבחי שלמים והעבירה בנהר ושחטה ועדיין משקה טופח עלי'
- 6) רש"י
- a) we assume that water still remained שחיטה
 - b) and the פרה is הוכשרה then
- 7) (מהרש"א as explained by תוספות)
- a) קשיא
 - i) we pointed out earlier that שמואל permits הכשר only במחברין
 - ii) And the water is no longer מחובר at the time of שחיטה
 - iii) So how could there later in the מקדש be a הכשר with water that is then no longer מחוברין
 - b) תירוץ
 - i) must be that the פרה is הוכשרה with the מחוברין מים while she is still in the נהר
- 8) מהרש"א
- a) קשיא
 - i) for תוספות we understand how the מי נהר were מכשיר
 - (1) The הכשר happened outside of the מקדש so that it wasn't מי מטבחה
 - ii) But for רש"י who says the הכשר happened in the מקדש what about ר' יוסי בר' משקי בית מטבחה לא מכשרי חנינא
 - b) תירוץ
 - i) we have no choice but to say that ר' יוסי בר' חנינא refers only to דם and when he says משקי in the plural he means דם of בהמות generally

דף כ:

גמ' ר' אליעזר רמי תרומה אתרומה ומשני

1) Introduction

- a) משנה בדף יד ("משנה דפסה")
 - i) ר' יהושע מתיר בפסה לשרוף בידים תרומה תלוי' עם תרומה טמאה
- b) ברייתא בדף טו ("ברייתא דפסה")
 - i) ר' יהושע אוסר בפסה לשרוף בידים תרומה תלוי' עם תרומה טמאה
- c) ברייתא דחבית בדף טו ("תרומה דחבית א")
 - i) ר' יהושע מתיר לגרום טומאה לתרומה תלוי'
- d) ברייתא דחבית בדף טו ("תרומה דחבית ב")
 - i) ר' יהושע מתיר לטמא תרומה טהורה בידים שהולך לאיבוד

2) We need to resolve סתירות in these משניות and ברייתות

- a) Here's how to resolve the סתירה between דפסה and משנה דפסה and ברייתא דפסה
 - i) מותר לטמא תלוי' בידים that says משנה דפסה
 - (1) follows ר' יהושע אליבא דר' שמעון
 - ii) אסור לטמא תלוי' בידים that says ברייתא דפסה
 - (1) Follows ר' יהושע אליבא דר' יוסי
- b) Here's how to resolve the סתירה between דפסה and תרומה דחבית א'
 - i) מותר לטמאות בידים that says משנה דפסה
 - (1) follows ר' יהושע אליבא דר' שמעון
 - ii) לגרום טומאה only מותר that says תרומה דחבית א'
 - (1) Follows ר' יהושע אליבא דר' יוסי
 - iii) מהרש"א
 - (1) and in fact who in דפסה is משנה בידים would also be חבית א' מתיר לטמאות בידים
 - (2) Because he doesn't say that the קולא for פסה is based on the urgency of the impending חמץ בפסה of איסור
- c) What about the סתירה
 - i) between תרומה דחבית א' where it's טהורה טהורה לטמאות תרומה טהורה
 - ii) and תרומה דחבית ב' where it's טהורה טהורה לטמאות תרומה טהורה
- d) Resolve the סתירה this way
 - i) In תרומה דחבית א' there is no הפסד מרובה and that's why although ר' שמעון

- (1) מטמא תרומה תלוי' דחבית א' בידיים to be מתיר
- (2) מטמא תרומה טהורה to be מתיר he would not be
- ii) In 'ב' תרומה דחבית there is חולין הפסד and that's why שמעון ר' is מתיר to be מטמא תרומה טהורה בידיים
- 3) מהרש"א
- a) קשיא
- i) when we point out the סתירה
- (1) between 'א' תרומה דחבית where it's טהורה תרומה לטמאות
- (2) and 'ב' תרומה דחבית where it's טהורה תרומה לטמאות מותר
- ii) We don't yet know that חולין הפסד is a factor להיתירא
- iii) So why don't we at that point ask the same סתירה
- (1) From דפסח משנה
- (2) To 'ב' תרומה דחבית
- b) תירוץ
- i) we prefer to ask a סתירה between תרומה and תרומה
- ii) and to point out that although they have this similarity
- iii) they still have different דינים
- 4) Back to תוספות (as explained by מהרש"א)
- a) קשיא
- i) we resolved the סתירה between דפסח משנה that says מותר לטמאות בידיים
- ii) and 'א' תרומה דחבית that says מותר only לגרום טומאה
- iii) as follows
- (1) ר' יהושע אליבא דר' שמעון follows משנה דפסח
- (2) ר' יהושע אליבא דר' יוסי follows תרומה דחבית א'
- iv) תרומה is considered תלוי' if he can neither eat it nor burn it
- v) If שמעון ר' permits בידיים טומאה for תרומה תלוי' so that he can burn it
- vi) In what sense is it תלוי'
- 5) מהרש"א
- a) קשיא
- i) why does תוספות ask this קשיא only after we resolve the סתירה between משנה תרומה דחבית א' and דפסח
- ii) We already knew that שמעון ר' is מתיר לטמא בידיים as soon as we resolved the סתירה between דפסח משנה and דפסח ברייתא

b) תירוץ

- i) so long as we don't resolve the סתירה between משנה דפסח and תרומה דחבית א'
- ii) It's possible that שמעון ר' is מתיר לטמאות תרומת חמץ בידים only because of the urgency of the oncoming פסח זמן איסור
- iii) And because the היתר depends on this urgency we could accept that the תרומה is still called תלוי
- iv) It's only when we see that שמעון ר' is מתיר לטמא בידים in חבית א' even where there is no urgency
 - (1) that we're concerned with why the תרומה is called תלוי in that case

דף כא.

רש"י ד"ה אין הכרעת

- 1) (רש"י as explained by) גמרא
 - a) חבית של יין של תרומה שנטמאת
 - i) בית שמאי אומרים תשפך דחיישינן לתקלה אם יעשנה זילוף
 - ii) בית הלל אומרים תיעשה זילוף דלא חיישינן לתקלה
 - b) ר' ישמעאל בר' יוסי מכריע
 - i) בשדה תשפך דעד דיביאנה לבית אתי בי' לידי תקלה
 - ii) בבית תעשה זילוף
 - c) אמרו לו אין הכרעת שלישי מכרעת
 - i) חשש דין depends on בית הלל and בית שמאי Because תקלה
- 2) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) חשש in fact turns on מחלוקת בית שמאי ובית הלל but רש"י just explained that the תקלה
 - b) תירוץ
 - i) ר' ישמעאל בר' יוסי offered this explanation only from the viewpoint of רש"י

הדרן עלך אור לארבעה עשר

ר"ח אייר תשס"ה